

Vrouwenboksen

Het is gewoon een (mannen)sport

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving aan de bokssport en de gevolgen daarvan voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen in Nederland

Jacobien Nagel, augustus 2012

Universiteit Utrecht

Vrouwenboksen

Het is gewoon een (mannen)sport

Onderzoek

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenisgeving aan de bokssport en de gevolgen daarvan voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen in Nederland

Auteur

J. Nagel (Jacobien)

Studentnummer: 3570665

Email: jacobiennagel@yahoo.com

Begeleiding

Drs. M.F.T. Dortants

Drs. M.G. van Slobbe (tweede lezer)

Onderwijsinstelling

Universiteit Utrecht

Departement Bestuurs- en Organisationswetenschap (USBO)

Master Sportbeleid en Sportmanagement

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4
Samenvatting.....	5
1 Inleiding	6
1.1 Aanleiding.....	6
1.2 Probleemstelling.....	9
1.3 Doelstelling en vraagstelling	10
1.4 Maatschappelijke relevantie.....	11
1.5 Theoretische relevantie.....	12
2 Onderzoeksperspectief.....	14
2.1 Kwalitatief onderzoek.....	14
2.2 Ontologie.....	14
2.3 Kritisch perspectief	15
3 Methodische verantwoording	17
3.1 Methode.....	17
3.2 Dataverzameling.....	17
3.3 Kwalitatieve analyse	20
3.4 Kwaliteit van onderzoek	20
4 Theoretisch kader	23
4.1 De bokssport als gender gelaagde sport	23
4.2 Beeldvorming.....	26
4.3 Maatschappelijke discourses in de bokssport	27
5 Resultaten	31
5.1 Kennismaking met de bokssport.....	31
5.2 Motivatie	32
5.3 Organisatie	35
5.4 Agressie en veiligheid.....	40
5.5 Mannensport	43
6 Analyse	50
6.1 Verhouding maatschappelijke discourses tot betekenisgeving	50
6.2 Invloed betekenisgeving op de toegankelijkheid	53
7 Conclusie	56
8 Discussie	58
Literatuurlijst	59
Bijlage 1 Topiclijst interviews	62

Voorwoord

Toen ik twee jaar geleden begon aan de masteropleiding Sportmanagement en Sportbeleid kwam ik net terug uit Brazilië. Geïnspireerd door deze ervaring was ik er heilig van overtuigd 'iets' met sport en ontwikkelingssamenwerking te gaan doen. Ik werd echter, door het lezen van een krantenartikel, nieuwsgierig naar de bokssport. Misschien werd ik wel, net zoals de wedstrijdboksers, in dit onderzoek aangetrokken door de spanning en uitdaging van het onderwerp. De keuze voor dit onderwerp heeft me naast veel vrijheid in het uitvoeren van het onderzoek, heel veel inzichten gegeven. Voor mij was zowel mijn afstudeeronderzoek als de afgelopen twee jaar een bijzonder proces waarin ik vooral heel veel heb geleerd.

Al heb ik nog nooit echt in de ring gestaan; de laatste maand is dit beeld wel meerdere malen door mijn hoofd geschoten. Soms is het gevecht niet met de tegenstander die voor je staat, maar met jezelf. Ineens is daar een knock-out zonder dat je die aan ziet komen. Dan moet je eerst zelf overeind krabbelen. Opnieuw het gevecht aangaan net zolang tot je je angst hebt overwonnen en je tegenstander hebt verslagen. Op zo'n moment is het fijn als er mensen zijn die je coachen, die je in de hoek zetten als je rust nodig hebt, je water geven als je dorst hebt, je moed in praten als dat nodig is. Die mensen zijn mijn vrienden en familie. Dank voor jullie onvoorwaardelijke steun en vertrouwen in mijn kunnen. Dank voor de telefoontjes, het meedenken, een luisterend oor, een bordje eten, een biertje op het juiste moment, een strak schema, een wandeling. Kortom dank voor jullie liefde en geduld. Ik loop met een goed gevoel de ring uit.

In het bijzonder wil ik alle respondenten bedanken voor hun tijd en openheid naar mij toe. Mijn stagebegeleider Martijn Harlaar voor zijn relativiseringsvermogen en begeleiding in de laatste ronde en Marianne Dortants als begeleidster van mijn onderzoek voor haar vertrouwen in mijn capaciteiten en enthousiasme voor dit onderwerp.

Ik heb er van genoten om weer in de studiebanken te mogen zitten en kijk met veel plezier terug op mijn studieperiode aan de USBO. Maar zoals elk proces is ook deze tijdelijk en aan verandering onderhevig. Gelukkig ben ik nog lang niet uitgeleerd.

En natuurlijk voor jou omdat ik weet dat je zo trots op me zou zijn geweest.

Jacobien Nagel
Utrecht, augustus 2012

Samenvatting

Aanleiding

Vanaf 2012 krijgen vrouwen voor het eerst de kans om voor goud te boksen op de Olympische Spelen in Londen. De erkenning, en huidige ontwikkelingen in de sport levert media-aandacht op waarin het vrouwenboksen op een bepaalde manier wordt neergezet. Maar klopt dit beeld eigenlijk wel? Wat vinden de vrouwelijke wedstrijdboxers zelf eigenlijk van hun sport? En hoe verhouden zij zich hierin tot het beeld dat de buitenwereld heeft ten aanzien van het vrouwenboksen?

Onderzoeksvraag

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in de betekenis die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen toekennen aan de bokssport in Nederland en de gevolgen daarvan voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen.

Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag:

“Hoe verhouden de betekenissen die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen zich tot de maatschappelijke discourses over de sport en wat zijn de consequenties voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen?”

Methoden

Het vraagstuk wordt benaderd vanuit een kritisch perspectief. De methode die wordt gebruikt om de betekenissen en gedragingen te interpreteren is discoursanalyse. Het onderzoek is kwalitatief en inductief. Dit betekent dat de empirie leiden is voor het ontdekken en analyseren van nieuw inzichten. Relevante data voor dit onderzoek zijn verkregen door middel van de volgende methoden: diepte-interviews, observaties, media- en literatuurstudie.

Resultaten

De bokssport wordt door de respondenten gezien en ervaren als een schaakspel waarin tactiek, techniek en strategie dominant zijn in de betekenisgeving. Dit wijkt af van het dominante beeld over het vrouwenboksen in de maatschappij en in de media. In de betekenisgeving aan de bokssport worden discourses ten aanzien van agressie en gender zichtbaar. Vanuit de organisatorische context wordt het gebrek aan kennis en geld bij de bond, de strijd tussen belangen en gebrek aan samenwerking gezien als het grootste probleem waardoor het olympisch vrouwenboksen zich moeizaam ontwikkeld.

Analyse en conclusie

Het beeld van de sport als ‘agressieve mannensport’ is van invloed op de betekenisgeving en toegankelijkheid van deze sport. Deze discourses (agressie en gender) spelen zowel voor als na kennismaking met de bokssport en zijn veranderlijk door beleving. De herdefiniëring van de sociale structuur als sport laat zien dat het dominante discours ten aanzien van gender nog steeds aanwezig is. Door agency wordt de hogere waardering voor techniek en beheersing van agressie in de interactie bevestigd en wordt het discours ‘boksen is een sport’ en de identificatie als ‘atleet’ dominant gemaakt in het olympisch vrouwenboksen. Naast discourses zijn ook andere factoren van invloed op de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

De vrouwen meppen niet hard maar mooi

“Op het EK Boksen voor vrouwen werd wat afgerost. Desondanks vlogen er weinig bloedspetters door de lucht. Een pluspunt: de term Hollands glorie bestaat niet voor niks. Iedere leek die wel eens een bokswedstrijd op televisie heeft gezien, begrijpt wat ik bedoel. Bij boksen denk je aan grote gespierde mannen die elkaar met één klap knock-out kunnen slaan. Of waar op zijn minst 'een hele liter bloed uit een vechter zijn neus komt druipen'. Op het Europees kampioenschap Olympisch Boksen voor vrouwen vloede er echter weinig, maar volgens de kenners was het een technisch interessant schouwspel.” Gossen, I. (24 oktober 2011). De vrouwen meppen niet hard maar mooi. De Pers.

Het vrouwenboksen in Nederland is een groeiende sport en neemt volgens de Nederlandse Boksbond in alle leeftijdscategorieën enorm toe (<http://www.boksen.nl>, 07-02-2012). De nieuwe olympische sport verwierf onlangs de A-status van het NOC-NSF, nadat Marichelle de Jong derde werd op het WK in Barbados (2010) en Nouchka Fontijn vijfde. Het olympisch vrouwenboksen als nieuwe jonge sport is volop in ontwikkeling en internationaal gezien stijgt het niveau snel. Voor Nederland is het als één van de kleinste bokslanden ter wereld zowel in de categorie ‘mannen’ als ‘vrouwen’ lastig om aan te sluiten. Ondanks de internationale prestaties is het alweer 20 jaar geleden dat Nederland voor het laatst successen boekte bij het boksen op de spelen. De erkenning in 2012 van het vrouwenboksen als olympische sport lijkt nieuw perspectief te brengen. In tegenstelling tot de groei bij het aantal recreanten, die boksen vooral zien als een stoere vorm van conditietraining, zijn er echter maar weinig vrouwen in Nederland die de bokssport in wedstrijdverband beoefenen. Toch lijken de ambities voor het olympisch vrouwenboksen niet minder groot. De Nederlandse Boksbond zei hierover in Trouw het volgende:

“Het is ons doel om het vrouwenboksen naar een hoger plan te tillen”, kondigde Boris van der Vorst van de Nederlandse Boksbond aan bij de benoeming van Dunk. Om dit te bereiken moet vooral op korte termijn flink worden geïnvesteerd, denkt de kersverse bondscoach. Want de ontwikkelingen binnen de nog jonge sport gaan hard. „Als er een olympische medaille te behalen valt, is een sport onmiddellijk big business”, zegt hij. „Over vier jaar zal het niveau zo hoog zijn dat er nauwelijks nog tussen te komen is.” Posthumus, N.(2 februari 2011). Vrouwenboksen is geen stoeien. Trouw.

Met de organisatie van het EK vrouwenboksen in Rotterdam (2011) laat Nederland duidelijk zien deze sport serieus te nemen. De ambitie om het vrouwenboksen zowel nationaal als internationaal verder te ontwikkelen is duidelijk aanwezig. Toch lijken de ambities niet helemaal van de grond te komen. De ontwikkelingen in de top van het vrouwenboksen verlopen moeizaam. Het aantal vrouwelijke bokkers die op internationaal niveau mee kunnen komen is laag in verhouding met andere landen. Daarnaast is het niveauverschil in Nederland tussen de top- en breedtesport groot. Hierdoor lijkt de sport zich niet te ontwikkelen tot een stabiele competitie waarin het gat tussen top- en breedtesport kleiner wordt. De erkenning, uitgesproken ambitie en toenemende media-aandacht zouden de legitimatie van het vrouwenboksen moeten vergroten. Maar naast het probleem dat de top smal is, wordt er financieel niet echt in de sport geïnvesteerd:

“Alle professionalisering en ambities ten spijt, geld blijft het belangrijkste obstakel binnen het Nederlandse vrouwenboksen. Dunk: “De Britten pompen komend jaar 950.000 pond (omgerekend 1.112.933,55 euro) in de sport. Wij moeten het doen met dat wat mensen in het donatiepotje stoppen.” Posthumus, N.(2 februari 2011). Vrouwenboksen is geen stoeien. Trouw.

Het vrouwenboksen zit internationaal in de lift, maar het lijkt erop alsof in Nederland de tijd nog niet rijp voor deze sport. Niet alleen het niveau wordt in twijfel, getrokken, maar ook het recht van vrouwen om elkaar op het olympisch podium in elkaar te slaan wordt in de media ter discussie gesteld. Zo kopte de Volkskrant:

“Vrouwenboksen is vanaf 2012 een olympische sport. Het toppunt van emancipatie? Of juist een dieptepunt?”. Driel, M. (15 oktober 2011). Te slim om voor knock-out te gaan. De Volkskrant.

Deze uitspraak impliceert dat de erkenning van het vrouwenboksen niet gezien wordt als een ontwikkeling die een volwaardige plaats van vrouwen in de samenleving stimuleert. Kortom vrouwenboksen spreekt tot de verbeelding en lijkt allerlei associaties en meningen op te roepen. Indien de Boksbond haar ambitie wil waarmaken is het zaak om zo snel mogelijk de aansluiting te vinden bij de internationale top. Maar blijkbaar is het gevecht om bestaansrecht pas net begonnen...

1.1.1 Ontwikkeling bokssport

Het ontstaan van de bokssport gaat ver terug in de geschiedenis van de mensheid. De eerste tekenen van het bestaan van de bokssport zijn van 3000 voor Christus. De bokssport werd door de Grieken omstreeks 1000 v Christus aangeduid met de term “pugilisten” dat vuistvechten betekent. De bokssport ontwikkelde zich in Europa pas echt in Engeland in de 18^e eeuw waar de bokssport werd omschreven als een *noble art of self defence*. Boksen behoorde voor 1850 tot een van de belangrijkste sporten die op nationale schaal in Engeland werd beoefend (Bottenburg, 1994). Het waren in die tijd juist de aristocratie en

elite die deze sport actief beoefende. De adellijke betrokkenheid stimuleerde in 1814 met de opzet van de Pugilistic Club, de regelgeving, standaardisering en geweldsinperking van boksen. In de veredelde vorm onderscheidde het boksen van de adel zich van de vele lokale vormen van vuistvechten die in lagere sociale milieus voorkwamen (Bottenburg, 1994). Omstreeks de 19^e eeuw ontwikkelde de bokssport zich verder in Nederland en in 1909 werd de Nederlandse Boksbond opgericht. De bokssport is hiermee erkend als sport door het ministerie van VWS en lid van sportkoepel NOC*NSF. Daarmee onderscheidt deze sport zich van andere ringsporten zoals bijvoorbeeld het kickboksen. Deze erkenning betekent dat de sport moet voldoen aan bepaalde eisen die de veiligheid en kwaliteit van de sport waarborgen. De Nederlandse Boksbond is verantwoordelijk voor de handhaving van deze eisen. Dit uit zich bijvoorbeeld in gediplomeerde trainers en erkende verenigingen die onder toezicht staan van de bond. De bond begon ooit met 100 leden en is inmiddels uitgegroeid tot een bond met in totaal 1.339 leden. In vergelijking met bijvoorbeeld voetbal (1.188.873 leden) is de bokssport in Nederland een kleine sport. De Boksbond staat op de 63^e plaats van de in totaal 76 bonden die zijn aangesloten bij sportkoepel NOC*NSF (Ledentalrapportage NOC*NSF, 2010). In Nederland valt de wedstrijdsport in de categorie amateurboksen waarvan de benaming inmiddels is veranderd in olympisch boksen. Het beroepsboksen valt hier niet onder en is in een aparte vereniging voor het profboksen georganiseerd. In Nederland wordt het olympisch boksen door ongeveer 634 mannen en vrouwen beoefend, waarvan 90% man en 10% vrouw (Nederlandse Boksbond, 2012). Nederland boekte aansprekende successen bij de mannen op de Olympische Spelen. In 1984, 1988 en 1992 was het Arnold van der Leijde die brons haalde op de Olympische Spelen en stond Orhan Delibas op de Olympische Spelen van 1992 in Barcelona als eerste Nederlander in een olympische boksfinaal sinds Van Klaveren goud won op de Olympische Spelen in 1928.

1.1.2 Ontwikkeling vrouwenboksen

Hoewel vrouwen altijd een rol hebben gespeeld in de bokssport hebben ze lang moeten strijden voor officiële erkenning. Vrouwenboksen werd voor het eerst gezien op de Olympische Zomerspelen 1904 als een demonstratiesport. Het duurde nog een lange tijd voordat in 1999 het eerste Europese Kampioenschap vrouwenboksen plaats vond georganiseerd door de Internationale Boksbond 'de AIBA'. In 2000 stonden meer dan 1500 vrouwelijke bokkers geregistreerd in de Verenigde Staten en dit aantal neemt volgens het WBAN (The Women's Boxing Archive Network) op alle niveaus en in verschillende landen sterk toe (Woodward, 2007). Sinds lange tijd werd er gehoopt dat deze toename in interesse en populariteit een olympische erkenning zou legitimeren. Na afwijzing van het bid in 2005 is het bid in 2012 toegewezen en is het vrouwenboksen officieel erkend als olympische sport. In Nederland kunnen vrouwen vanaf 1980 lid worden van de Boksbond en is het sinds 1993 mogelijk om als vrouw officieel wedstrijden te boksen (<http://www.verbon.biz/damesboksen-geschiedenis.nl>, 04-06-2012). Van het totaal aantal geregistreerde leden dat de bokssport in Nederland beoefend zijn er 1220 mannen tegenover 119 vrouwen (Ledentalrapportage NOC*NSF, 2010).

1.1.3 Gelijke kansen?

Ondanks de toegenomen interesse voor de vecht-/verdedigingssporten, het aandeel vrouwen in deze sporten is opgelopen van 21% in 1979 tot 32% in 2007, staat vrouwenboksen in 2012 pas voor het eerst op de olympische agenda (Rapportage sport, 2008). Opvallend is dat andere mannelijke sporten als schermen (1972), schieten (1984), judo (1992), taekwondo (2000) en worstelen (2004) het boksen voor vrouwen al eerder voor gingen (De Volkskrant, 15 oktober 2011).

“Het heeft veel te lang geduurd, vindt De Jong. Het is discriminatie als vrouwen niet mee mogen doen. Fontijn deelt die mening. Ik zie geen verschil tussen judo of boksen.” Craanen, M. (20 oktober 2011). Hier win ik goud. Algemeen Dagblad.

Voor mannen is boksen al sinds 1904 een olympische sport. Dat het vrouwenboksen ruim 100 jaar later pas wordt erkend, geeft aan dat het blijkbaar niet zo vanzelfsprekend is dat vrouwen gaan wedstrijdboksen. De gedachten dat de sport alleen geschikt is voor mannen is voor lange tijd sterk aanwezig geweest in de bokssport. Ondanks de officiële erkenning van het IOC moeten de vrouwen zich op de olympische spelen bewijzen:

“In Londen moeten de vrouwen bewijzen dat ze daar thuishoren. Dit is voor het IOC een probeersel, een try-out. Als het niet attractief genoeg is, dan gaat dit onderdeel gewoon weer van de agenda af”. Craanen, M. (20 oktober 2012). Hier win ik goud. Algemeen Dagblad.

Door de erkenning krijgen vrouwen de kans zich te bewijzen, maar in hoeverre krijgen ze die ook daadwerkelijk? Kunnen de uitgesproken ambities worden waargemaakt of spelen er andere factoren mee die er voor zorgen dat de wedstrijd sport zich moeizaam ontwikkelt? Ondanks de velen vrouwen die recreatief boksen lijken deze niet door te stromen naar de wedstrijd sport en blijft de top klein. In hoeverre hangen deze ontwikkelingen samen met hoe er tegen het olympisch vrouwenboksen wordt aangekeken? Beelden die leven over de sport maakt dat deze misschien van invloed zijn op de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen. In de media lijkt het noodzaak om een tegengeluid te geven aan de bestaande vooroordelen over de sport:

“Het zijn absoluut geen bitches van de straat”, zegt bondscoach Ton Dunk over de drie Nederlandse vrouwen die komende week in Rotterdam meedoen aan de EK. Dat is niet zo gek, meent hij. Boksen is in veel westerse landen vooral populair bij hogeropgeleide vrouwen. Donk schat dat in Nederland 10.000 vrouwen recreatief boksen.” Driel, M. (15 oktober 2011). Te slim om voor knock-out te gaan. De Volkskrant.

1.2 Probleemstelling

De erkenning van de sport en de daarmee gepaarde media-aandacht zorgen voor veel belangstelling. De aandacht voor het olympisch vrouwenboksen groeit en de sport bevindt zich duidelijk in een fase van ontwikkeling. Het feit dat de erkenning lang heeft geduurd en dat vrouwen zich moeten bewijzen om op de olympische agenda te mogen blijven, staan geeft aan dat de individuele en maatschappelijke betekenissen aan het vrouwenboksen complex en gelaagd in elkaar zitten. De erkenning heeft zowel een verandering in de positie en status tot gevolg als een toename in de zichtbaarheid van vrouwen in de bokssport. De verandering van positie en macht van vrouwen in de bokssport is van invloed op deze interactie en daarmee op de vorming van eventueel nieuwe betekenissen ten aanzien van vrouwen die boksen. De erkenning, en huidige ontwikkelingen in de sport levert media-aandacht op waarin het vrouwenboksen op een bepaalde manier wordt neergezet. Maar klopt dit beeld eigenlijk wel? Wat vinden de vrouwelijke wedstrijdboxers zelf eigenlijk van hun sport? En hoe verhouden zij zich hierin tot het beeld dat de buitenwereld heeft ten aanzien van het vrouwenboksen? De focus in dit onderzoek ligt op de beleving en ervaringen van vrouwelijke wedstrijdboxers en betrokkenen. Deze studie onderzoekt hoe zij tegen de sport aankijken en hoe deze betekenisgeving zich verhoudt tot het maatschappelijk beeld van de sport.

1.3 Doelstelling en vraagstelling

De erkenning in 2012 van het vrouwenboksen als olympische sport, de uitgesproken ambities in de media en de profilering van deze sport via de media vormen de aanleiding voor dit onderzoek. Dit onderzoek heeft zowel een praktisch als wetenschappelijk doel: Enerzijds wordt beoogd meer inzicht te verkrijgen in de betekenissen die vrouwelijke wedstrijdboxers en betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen, anderzijds wordt de relatie tussen deze betekenisgeving en discoursen en de consequenties die dit kan hebben voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen onderzocht. Voortkomend uit de probleemstelling is de volgende doelstelling geformuleerd:

Het doel van dit onderzoek is inzicht verkrijgen in de betekenis die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen toekennen aan de bokssport in Nederland en de gevolgen daarvan voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen.

Deze doelstelling vormt de basis voor de centrale onderzoeksvraag:

Hoe verhouden de betekenissen die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen zich tot de maatschappelijke discoursen over de sport en wat zijn de consequenties voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen?

Om de centrale vraagstelling te kunnen beantwoorden zijn er vier deelvragen geformuleerd:

1. Wat zijn de maatschappelijke discourses over de bokssport?
2. Welke betekenissen geven vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen aan het vrouwenboksen?
3. Hoe verhouden vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen zich tot bestaande discourses over de bokssport en vrouwenboksen?
4. Hoe is de relatie tussen de betekenisgeving en de discourses van invloed op de toegankelijkheid?

De gebruikte begrippen in de doel en vraagstelling worden in dit onderzoek als volgt gedefinieerd:

Vrouwenboksen: De bokssport kent 3 categorieën: Olympisch (amateur)boksen, Recreatief boksen en Beroeps boksen (<http://www.boksen.nl>, 16-01-2012). Het vrouwenboksen valt onder alle drie de categorieën. De focus van dit onderzoek ligt op de categorie olympisch boksen. Deze categorie vertegenwoordigt alle vrouwen die de bokssport in wedstrijdverband op nationaal en internationaal niveau beoefenen en hiermee kans maken op kwalificatie voor de Olympisch Spelen.

Vrouwelijke wedstrijdboxers: Hiermee wordt bedoeld de vrouwen die actief zijn in de categorie olympisch boksen in verschillende klassen (A, B, C en N). Alleen boxers in de A-klasse kunnen zich kwalificeren voor de Olympische Spelen

Betrokkenen: Onder betrokkenen worden de respondenten van dit onderzoek verstaan die op individueel, bestuurlijk en organisatorisch niveau betrokken zijn bij het olympisch vrouwenboksen.

Discourses: In deze studie worden discourses gezien als een set overtuigingen die in gesproken en geschreven taal een afspiegeling vormen van sociale constructies (Cherryholmes, 1988).

Toegankelijkheid: In deze studie wordt het begrip toegankelijkheid gezien als de mogelijkheid tot sportdeelname. Hierin spelen impliciete in- en uitsluitingsprocessen een rol en zijn zij uiteindelijk van invloed op de mate waarin mensen gelijke kansen krijgen en toegang tot verschillende levenssferen in de maatschappij.

1.4 Maatschappelijke relevantie

Sportdeelname wordt in Nederland gezien als een zinvolle vorm van vrijetijdsbesteding. Waar sport in het midden van de 19^e eeuw vooral werd ingezet om jongens te behoeden voor, feminisering is sport tegenwoordig niet meer alleen voor mannelijke jeugd, maar voor iedereen, ongeacht leeftijd, sekse of andere fysieke en sociale verschillen (Elling, 2004,

Knoppers, 2006). De “sport for all” gedachte gebaseerd op de Olympische gedachte van de oprichter van het IOC (Internationaal Olympisch Comité), Pierre de Coubertin, komt zowel in het sportbeleid van de Nederlandse overheid als in de Olympische Spelen sterk naar voren. Sport zou dus toegankelijk moeten zijn en staan voor een democratisering van de samenleving waarin mensen de mogelijkheid krijgen om te sporten en de sport uit te kiezen die zij het liefst zouden doen. Sport, en specifiek de georganiseerde wedstrijdsport, is echter één van de weinige sociale praktijken waarin in sterke mate formele categorisatie plaatsvindt naar onder andere leeftijd, sekse en nationaliteit (Elling, 2004). Sport is dus niet per definitie democratisch maar sluit ook uit en legt sociale ongelijkheid bloot (Jarvie, 2006). Het Olympisch boksen is een van de laatste sporten in het Olympisch programma waarin uitsluiting op basis van sekse voor lange tijd werd getolereerd. De relatief late erkenning van het IOC laat zien dat gelijke kansen in de maatschappij en in de (top)sport nog niet vanzelfsprekend zijn. Deze beperking van individuele vrijheid op basis van geslacht leidt tot ongelijke machtsverhoudingen en ongelijke situaties die uiteindelijk niet meer wenselijk zijn en in strijd met artikel 1 van de grondwet. Sport vormt een belangrijke factor in het vormen van identiteit. Ongelijkheid in kansen om te sporten ondermijnt het proces van de toegankelijkheid tot, de inspraak in en/of de deelname aan verschillende levenssferen in de maatschappij (Elling & Knopper, 2005). De erkenning van het vrouwenboksen als een Olympische sport laat zien dat er een verandering heeft plaats gevonden in de acceptatie van vrouwen in de bokssport. Het is de vraag, of de veranderingen die hebben plaats gevonden in het denken over vrouwen die boksen in de maatschappij en in de bokscultuur leiden tot volledige acceptatie of dat er nog steeds sprake is van vormen van uitsluiting. Om deze sport goed te organiseren is het van belang meer inzicht te verkrijgen in de kenmerken van deze sociale structuur en de invloed hiervan op de participatie van vrouwen in deze sport. Om te begrijpen waarom vrouwen meer dan 100 jaar zijn uitgesloten van deelname aan de Olympische spelen en om inzicht te krijgen in de gelaagdheid van betekenissen die zijn verbonden aan het vrouwenboksen is meer onderzoek nodig naar deze doelgroep. Wanneer we meer inzicht krijgen in de sociale en normatieve concepten die gekoppeld zijn aan het vrouwenboksen dan krijgen we meer zicht op hoe processen van in- en uitsluiting in het olympisch vrouwenboksen plaats vinden. Begrip en inzicht in diversiteit van betekenisgeving kan leiden tot het omvormen van vooroordelen over vrouwenboksen en hervorming van traditionele noties over vrouwen die aan wedstrijdboksen doen. Dit thema is maatschappelijk relevant omdat het vrouwenboksen zich bevindt in een proces van sociale verandering waardoor de constructie van in- en uitsluiting zichtbaar wordt en we door onderzoek, processen van in- en uitsluiting beter leren begrijpen.

1.5 Theoretische relevantie

Over de bokssport zijn meerdere onderzoeken gedaan, echter is de meerderheid van deze onderzoeken uitgevoerd door mannen vanuit een participatieve methode. Woodward (2004) geeft hierin aan dat enige afstand van de sport belangrijk kan zijn omdat een te

grote betrokkenheid de resultaten kan beïnvloeden. Daarnaast wordt hun eigen mannelijke positie en de invloed van gender niet ter discussie gesteld (Woodward, 2004). In the case study “hard” women and “soft” women (Menesson, 2000) worden genderidentiteiten onderzocht in de context van het Franse wedstrijdboksen waarin ook het professionele boksen wordt meegenomen. Dit onderzoek laat zien hoe de bestaande genderorde wordt uitgedaagd en hoe identificatieprocessen hierin een rol spelen. In relatie tot dit onderzoek is het interessant om nu in 2012 de invloed van de erkenning op de ontwikkelingen ten aanzien van het vrouwenboksen te belichten. Hierbij wordt in veel onderzoek de organisatorische kant van het vrouwenboksen onderbelicht (Cove & Young, 2007) en is er nauwelijks aandacht voor de betekenissen die aan vrouwenboksen worden gegeven in relatie tot de invloed hiervan op de toegankelijkheid en organisatie van de sport. Dit onderzoek geeft niet alleen een beeld weer van de verandering in verwachtingen ten aanzien van, vrouwen maar, verbind gedrag uit de praktijk aan theorieën ten aanzien van gender en masculiniteit. Dit is theoretisch relevant omdat het diversiteit laat zien in het gedrag van vrouwen en daarmee inzicht geeft in hoe vrouwen zich verhouden tot dominante discoursen over vrouwenboksen. Eveneens is dit onderzoek relevant gezien de ontwikkeling en groei van deze sport in Nederland waarin steeds meer kansen zijn voor meisjes en vrouwen. Dit onderzoek geeft gezien het onderwerp inzicht in ervaringen van meisjes en vrouwen die een vechtsport beoefenen en laat hiermee de diversiteit zien in het gedrag van vrouwen binnen de huidige context van de bokssport in Nederland.

1.5.1 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het onderzoeksperspectief. Het perspectief is vervolgens van invloed op de methoden van onderzoek welke worden beschreven in hoofdstuk 3. In hoofdstuk 4 wordt aan de hand van de theorie en literatuur het theoretisch kader geschetst. Hier wordt aandacht besteed aan concepten en theorieën ten aanzien van gender, de bokssport en discoursen. In hoofdstuk 5 worden de empirische resultaten beschreven en in hoofdstuk 6 worden deze door middel van een discoursanalyse geanalyseerd. In hoofdstuk 7 worden de conclusies gepresenteerd en antwoord gegeven op de centrale hoofdvraag en tot slot worden de bevindingen bediscussieerd in hoofdstuk 8.

2 Onderzoeksperspectief

In dit hoofdstuk wordt het onderzoeksperspectief omschreven aan de hand van de ontologische en epistemologische opvattingen over de werkelijkheid. Wat is de werkelijkheid en vanuit welke visie kijk je naar de werkelijkheid? Dit zijn vragen die bepalend zijn voor de uitkomsten van dit onderzoek. In paragraaf 2.1 wordt kort ingegaan op de keuze voor een kwalitatief onderzoek. In paragraaf 2.2 wordt de ontologische positie toegelicht en in 2.3 wordt de bril waarmee er naar de werkelijkheid wordt gekeken beschreven aan de hand van de kritische benadering.

2.1 Kwalitatief onderzoek

Onderzoek doen is een systematisch proces waarbij het gaat om verwerving en analyse van gegevens. Vanuit een positivistische benadering wordt de werkelijkheid onderzocht vanuit de visie dat deze buiten ons bestaat. Dit leidt vaak tot kwantitatieve gegevens. Bij het doen van kwalitatief onderzoek vanuit sociaal constructivistisch perspectief wordt de werkelijkheid onderzocht vanuit de visie dat deze bestaat uit betekenissen die we creëren in interactie. Er wordt getracht antwoord te vinden op het waarom achter de vraag oftewel het verhaal achter de cijfers. Eigen ervaringen, persoonlijke betekenissen en de invloed van heersende discourses op ons gedrag zijn onderdeel van dit onderzoek om zo tot de kern van het probleem te komen.

2.2 Ontologie

De ontologische positie van de onderzoeker is bepalend voor de manier waarop de werkelijkheid inzichtelijk wordt gemaakt en is daarmee van invloed op de uitkomsten van het onderzoek. Volgens Michael Reed (2003) zijn er vier manieren waarop je naar de werkelijkheid kunt kijken. Deze perspectieven worden verkend aan de hand van de organisatie-theorie waarin het structure-agency dilemma wordt beschreven. In dit dilemma staat de interactie tussen sociale structuur en het individu centraal. Het dilemma stelt de vraag in hoeverre de structuur en het individu elkaar beïnvloeden en hoe dit van invloed is op ons gedrag en handelen. Reed onderscheidt in dit dilemma vier interpretaties op de werkelijkheid; voluntarisme, conflationisme, reductionisme en het determinisme (Reed, 2003). Het determinisme interpreteert de werkelijkheid vanuit de visie dat gedrag volledig wordt bepaald door structuur, het voluntarisme daarentegen interpreteert de werkelijkheid vanuit de visie dat het individu bepalend is voor zijn/haar handelen en de uitkomsten van dit handelen. Vanuit het conflationisme wordt het actor-perspectief centraal gesteld wat betekent dat we uitgaan van de capaciteit van het individu en het vermogen om eigen keuzes te maken en volledig onafhankelijk te handelen. Vanuit deze visie wordt verondersteld dat bewustwording individuen aanzet tot handelen en dit handelen de

bestaande sociale structuur kan beïnvloeden. Volgens het relationisme is er een continue wisselwerking gaande tussen structuur en handelen en worden deze in constante interactie gevormd (Reed,2003). Het relationisme sluit aan bij de structuratietheorie van Giddens waarin wordt gesteld dat de wisselwerking tussen actor en context onder invloed staat van verhoudingen en krachten die spelen in de sociale structuur (Dom, 2005). Dit onderzoek bevindt zich in het debat tussen het conflationisme en relationisme in. Dit onderzoek heeft als uitgangspunt dat de betrokken actoren bij het olympisch vrouwenboksen in Nederland (agency) en de context van de bokssport (structure), van invloed zijn op elkaar en samen de sociale structuur vorm geven en creëren en deze van invloed is op de keuzes die individuen maken (Dom, 2005).

2.3 Kritisch perspectief

De onderzoeksbenadering is vervolgens bepalend voor het type kennis dat dit onderzoek gaat opleveren. Wat wil je weten, voor wie en waarom? In relatie tot de focus bij het achterhalen van kennis worden er twee dimensies onderscheiden: consensus en dissensus (Deetz, 2000). Bij consensus wordt er gezocht naar gedeelde betekenissen en bij dissensus naar ongedeelde betekenissen. Naast de dimensies consensus en dissensus worden er grofweg vier onderzoeksoriëntaties beschreven door Deetz (2000) die zijn gebaseerd op het schema van Burrell&Morgan (1979). De vier perspectieven zijn: kritisch, interpretatief, normatief en dialogisch. In deze vier perspectieven worden naast consensus en dissensus de dimensies Local/Emergent en Elite/A priori onderscheiden. De dialogische en interpretatieve benadering bevinden zich meer aan de kant van local/emergent. Dit betekent dat de focus in deze perspectieven ligt op kennis verkregen uit de dagelijkse werkelijkheid. De empirie is hierin leidend. De kritische en normatieve benadering bevinden zich meer aan de kant van Elite/A priori. Vanuit deze benaderingen ligt de focus meer op het verkrijgen van theoretische kennis. De theorie is hierin leidend en wordt getoetst aan de praktijk (Deetz, 2000). In dit vraagstuk wordt kennis verkregen vanuit een local/emergent perspectief dit houdt in dat de betekenisgeving van mensen op lokaal niveau centraal staat. Om de complexiteit in betekenissen te kunnen laten zien, worden in dit onderzoek zowel gedeelde als ongedeelde betekenissen weergegeven. De literatuur is daarbij ondersteunend aan de empirie.

2.3.1 Invloed van macht

Het proces van betekenisgeving wordt benaderd vanuit een sociaal-constructivistisch perspectief. Het uitgangspunt bij het doen van onderzoek vanuit een sociaal-constructivistisch perspectief is dat mensen betekenis geven aan hun sociale omgeving en dat ze op basis van die betekenisgeving handelen (Boeije, 2005). De werkelijkheid is daarbij geen gegeven buiten het sociale om, maar wordt door mensen zelf gemaakt (Boeije, 2005). In dit onderzoek wordt het proces van betekenisgeving gezien als een constructie die niet los staat van de invloed van macht en autoriteit. De kritische benadering gaat uit van de invloed van heersende gedachten uit de omgeving op ons handelen. Betekenisgeving en

handelen wordt als het ware beïnvloed door de heersende gedachte; het discours. Het begrip discours is niet eenduidig en kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Vanuit de kritische sociologie geïnspireerd door de socioloog Michel Foucault wordt het discours opgevat als een systeem van structurele representaties (Bos, 2007). Het discours is hierin niet alleen een gesproken of geschreven uiting binnen een specifieke context maar vormt een afspiegeling van sociale constructies (Bos, 2007, Cherryholmes, 1988). Het discours verschaft het (dwingende) kader waarin bepaalde uitspraken wel en niet gezegd kunnen worden (Bos, 2007). Taal is vanuit sociaal constructivistisch perspectief dus niet neutraal, maar kan inzicht geven in openlijke en verborgen sociale vooroordelen, stereotypen en ongelijkheid (Messner, Duncan & Jensen, 1993).

Volgens Foucault: ‘(..) discourse is as much about what has not been said, as it is about what has been’ (Wagg, 2009)

Vrouwen zijn voor lange tijd uitgesloten geweest van deelname aan de olympische bokssport. Hierdoor is het vrouwenboksen ontstaan vanuit een ongelijke machtsverhouding tussen mannen en vrouwen. Het olympisch vrouwenboksen bevindt zich hierdoor in een situatie van sociale verandering van ongelijkheid naar meer gelijkheid. Uitgaande van de structuratietheorie van Giddens wordt in dit onderzoek aandacht besteed aan de invloed van macht en de sociaal historische context op de betekenisgeving aan het olympisch vrouwenboksen. Dit met als doel inzichtelijk te maken op welke wijze discourses van invloed zijn op de betekenisgeving, het handelen en daarmee de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen. De kritische benadering, waarin het belang van de heersende gedachte van de omgeving van personen wordt erkend, sluit om voorgaande redenen het meest aan bij dit onderzoeksdoel.

3 Methodische verantwoording

Het onderzoeksperspectief is vervolgens van invloed op de methodologische benadering en methoden van dataverzameling. Aansluitend op het onderzoeksperspectief, beschreven in hoofdstuk 2, wordt in dit hoofdstuk de methoden van dataverzameling toegelicht. In paragraaf 3.1 wordt de methode discoursanalyse toegelicht. In 3.2 de verschillende methoden van dataverzameling. In 3.3 de kwalitatieve analyse en tot slot wordt in paragraaf 3.4 de kwaliteit van het onderzoek beschreven aan de hand van de indicatoren betrouwbaarheid en validiteit.

3.1 Methode

In kwalitatief onderzoek kunnen op veel verschillende manieren gegevens worden verzameld (Boeije, 2005). Een methode om betekenissen en gedragingen te interpreteren en de complexiteit van betekenissen zichtbaar te maken is discoursanalyse. Discours, of discoursanalyse, is de studie naar communicatieprocessen en de constructie van betekenissen. De studie van discourses focust op de rol en relatie tussen taal, sociale structuren en vormen van sociale actie en *agency* (Wagg, 2009). Kwalitatief onderzoek is voornamelijk inductief dit betekent dat de empirie leidend is voor het ontdekken en analyseren van nieuwe inzichten (Mayan, 2009). Dit onderzoek is inductief en de theorie en literatuur zijn daarin ondersteunend aan de onderzoeksresultaten. Door het verbinden van micro- en macroniveaus ontstaat een discoursanalyse (Bos, 2007).

3.2 Dataverzameling

Om antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag is het van belang relevante data te verzamelen. Volgens Verschuren en Doorewaard (2004) kunnen deze data grofweg worden onderscheiden in data en kennis. Kennis staat hier voor kant-en-klare inzichten en theorieën. Data staat voor de losse gegevens verkregen uit bijvoorbeeld personen (Verschuren en Doorewaard, 2004). Naar aanleiding van de probleemstelling waarin wordt verondersteld dat discourses van invloed zijn op de sport en de beleving en gedragingen van vrouwelijke wedstrijdboksers, vormen personen het object van onderzoek. Omdat dit onderzoek zich richt op de ontwikkeling van het vrouwenboksen is er sprake van een proces. Om deze ontwikkeling inzichtelijk te maken is het van belang inzicht te verkrijgen in de huidige situatie waar de vrouwelijke boksers en betrokkene zich in begeven. Dit wordt gedaan door middel van diepte-interviews en observatie. Om meer inzicht te verkrijgen in maatschappelijke discourses over de bokssport worden naast personen ook de media als databron gehanteerd.

3.2.1 Diepte-interviews

De laatste jaren zijn onderzoeken relatief negatief over de bokswereld. Dit komt doordat het onderwerp over het algemeen niet is onderzocht vanuit het perspectief van de bokser zelf (Coates, 1999). Om meer inzicht te verkrijgen in de betekenisgeving die vrouwen en betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen is het van belang de beleving en betekenisgeving van deze betrokkenen voorop te stellen. Belevingen en betekenisgeving verschillen per individu en zijn moeilijk onder te brengen in een enquête. Het is nuttig om door te kunnen vragen als antwoorden daar aanleiding toe geven. Via kwalitatief onderzoek met behulp van diepte-interviews kan er dieper worden ingegaan op belangrijke aspecten die betrekking hebben op het onderwerp. Hierdoor kan belangrijke informatie worden verkregen die bijvoorbeeld door een enquête over het hoofd zou worden gezien.

Voortkomend uit de literatuur en de probleemstelling zijn de volgende topics samengesteld: sportachtergrond, motivatie, gender, veiligheid, agressie, erkenning, organisatie en ontwikkeling. De bestaande discoursen over de bokssport en vrouwenboksen en de verschillen tussen mannen en vrouwen vormen de rode draad in alle interviews. Er is getracht naast deze topics genoeg ruimte te laten voor eigen inbreng en aanvulling van deze topics. De sportachtergrond van de respondenten werd onder andere gebruikt om een goed beeld te scheppen van de motivatie om te gaan boksen en de rol van de omgeving hierin. De manier waarop tegen bestaande discoursen werd aangekeken was van belang bij het scheppen van een ander beeld van de werkelijkheid naast de reeds bestaande beeldvorming over de bokssport en het vrouwenboksen. De bond en de organisatie van de sport is ondervraagd om daarmee ook praktische aanbevelingen te kunnen doen ten aanzien van de ontwikkeling van het vrouwenboksen. Er is getracht om naast deze sturende topics zo neutraal mogelijk te blijven door open vragen te stellen en sturende vragen tot het minimum te beperken. In de interviews is zo veel mogelijk door gevraagd op details om zo de benodigde diepgang te verkrijgen om de gelaagdheid in betekenissen beter te kunnen weergeven. Persoonlijke gegevens en data zijn vertrouwelijk behandeld en anoniem verwerkt. Doordat de bokswereld klein is kan echter niet voorkomen worden dat respondenten uitspraken van elkaar zullen herkennen. Dit wordt door anonieme weergave van citaten tot een minimum beperkt.

3.2.2 Selectie respondenten

Naar aanleiding van de erkenning van het olympisch vrouwenboksen en de probleemstelling zijn de respondenten doelgericht geselecteerd. De probleemstelling richt zich daarbij op de relatie tussen discoursen en de ervaringen en gedrag van vrouwelijke wedstrijdboxers. Dit betekent dat vrouwen en hun betekenisgeving aan het olympisch vrouwenboksen centraal staat. Omdat betekenissen in interactie tot stand komen en omdat deze studie ook kijkt naar de ontwikkeling en organisatie van de sport zijn naast de vrouwelijke wedstrijdboxers ook betrokkenen in de rol van scheidsrechter, vader en coach meegenomen in het onderzoek. De focus ligt echter op de ervaringen van de vrouwelijke wedstrijdboxers waarin één respondent haar ervaringen in het profcircuit heeft opgedaan. Om de ontwikkeling van de sport beter in beeld te brengen zijn de respondenten ook

geselecteerd op basis van leeftijd, niveau (klasse) en ervaring in de sport. De doelgroep is afgebakend tot de leeftijdscategorie 17 t/m 34 jaar. Allereerst is voor deze leeftijdsgroep gekozen omdat het overeen komt met de categorieën Jeugd (17 t/m 18 jaar) en Elite (18 t/m 34) die gelden binnen de Nederlandse Boksbond (<http://www.boksen.nl/Boksbond/Klassensysteem.aspx>, 24-1-2012). Voor de betrokkenen is geen leeftijdsgrens gehanteerd maar is geselecteerd op de rol die zij vervullen in het vrouwenboksen. In totaal zijn er 14 semi-gestructureerde interviews afgenomen waarvan 8 wedstrijdboksers (v), 1 ex profbokser (v), 1 ex-wedstrijdbokser en 3 betrokkenen in de rol van vader, coach en scheidsrechter (m). Om diversiteit van deze betekenisgeving in beeld te brengen is dit onderzoek uitgevoerd bij zowel respondenten met weinig ervaring (2 tot 5 jaar) tot veel ervaring (meer dan 10 jaar). Op deze manier wordt de betekenisgeving zowel vanuit de praktische beleving (microniveau) als vanuit de betrokkenen en de media (macroniveau) weergegeven. Dit met als doel om te laten zien hoe discourses een rol spelen in de constructie van betekenissen rondom het olympisch vrouwenboksen.

3.2.3 Observaties

Vanuit sociaal constructivistisch perspectief worden betekenissen in interactie tot stand gebracht. De betekenissen die aan het vrouwenboksen worden gegeven zijn geconstrueerd binnen een bepaalde context. Naast de relatie tussen maatschappelijke discourses en gedrag kan door middel van observatie van de dagelijkse werkelijkheid ook de relatie tussen sociale structuren en gedrag worden meegenomen. Voor dit onderzoek zijn vijf van de in totaal veertien interviews gehouden voor of na de training, bij twee verschillende boksscholen. Hierdoor was het mogelijk het gedrag van deze respondenten te observeren binnen de sociale structuur van de bokssport. Echter door het ontbreken van een systematische aanpak voor deze observaties is het niet mogelijk deze data te generaliseren en dient deze vooral ter ondersteuning voor het kunnen interpreteren van de betekenissen en het beschrijven van de context. De data verkregen uit observaties zijn dus ondersteunend aan de interpretatie en moeten niet gezien worden als leidend voor de gevonden resultaten. Naast deze non-participatieve observatie is er gebruik gemaakt van participatieve observatie door middel van het volgen van een bokssles bij een recreatieve vrouwengroep. De focus bij deze participatieve observatie lag hierbij op het zelf ervaren en beleven van de bokssport. Naast eigen beleving lag de focus op gedrag en motivatie van recreatieve boksers versus wedstrijdboksers.

3.2.4 Media- en literatuurstudie

Om inzicht te verkrijgen in de maatschappelijke discourses over de bokssport en het vrouwenboksen zijn de media en literatuur gebruikt als databron. Met media wordt hier bedoeld gedrukte media in de vorm van krantenartikelen en elektronisch in de vorm van internet met een publieke bestemming (Verschuren & Doorewaard, 2004). In dit onderzoek is gebruik gemaakt van zowel gedrukte media uit kranten en tijdschriften als elektronisch. De media is ingezet ten behoeve van het in kaart brengen van de actuele ontwikkelingen van het olympisch vrouwenboksen in Nederland en beschrijving van de context. Naast de

media is bestaande literatuur en theorie als kennisbron gebruikt. Theoretische inzichten en concepten zijn gebruikt om het debat en de maatschappelijke discoursen over de bokssport inzichtelijk te maken. Het theoretisch kader wordt in de analyse in verband gebracht met de empirische gegevens.

3.3 Kwalitatieve analyse

Middels open en axiaal coderen en hercoderen zijn de verzamelde data gereed gemaakt voor analyse. Alle verkregen data zijn meegenomen om een compleet beeld te krijgen van de verschillende betekenissen en visies. Axiaal coderen is gedaan om de verschillende stukken tekst van open coderen aan elkaar te koppelen en te verklaren. De observaties en de verkregen data van de interviews zijn letterlijk getranscribeerd en vervolgens gestructureerd en gecategoriseerd volgens de eerder vermelde topics van de semigestructureerde interviews. Na het verwerken van de data zijn de verschillende fragmenten binnen de thema's aan elkaar gekoppeld en worden potentiële hoofdlijnen geïdentificeerd. Op deze manier wordt gezocht naar de gelegenheid om één of meerdere statements te doen over één of meerdere deelvragen, waarvan de antwoorden vervolgens kunnen leiden tot een antwoord op de onderzoeksvraag. Voor de codering is het softwareprogramma maxqda gebruikt.

3.4 Kwaliteit van onderzoek

De kwaliteit van onderzoek gaat over de geloofwaardigheid van het onderzoek. Waarom zijn de verkregen data de moeite waard om aandacht aan te besteden? De kwaliteit wordt daarin bepaald aan de hand van de indicatoren betrouwbaarheid en validiteit.

3.4.1 Betrouwbaarheid

Om objectiviteit en betrouwbaarheid te vergroten van het onderzoek is het van belang dat het proces van onderzoek navolgbaar is. Betrouwbaarheid heeft hierin betrekking op beïnvloeding van de waarneming door toevallige of onsystematische fouten (Boeije, 2005). Het doen van kwalitatief onderzoek kent hierin een hoge mate van subjectiviteit. Wel kan de betrouwbaarheid en objectiviteit worden vergroot door de strategie die bepaald wordt in het proces van onderzoek doen (Mayan, 2009). Objectiviteit is een streven en de procedures om validiteit en betrouwbaarheid te realiseren worden indien mogelijk en passend bij het onderzoek gerealiseerd. Een van de manieren om dit te doen is door het systematiseren van waarnemingen. In dit onderzoek is getracht dit te bereiken door het hanteren van topics die telkens terug komen in de manier van data verzamelen. Naast het aanhouden van een topic lijst zijn de interviews letterlijk uitgewerkt en kent elk interview een beschrijving van de context. Naast het beschrijven van de methoden waarin de stappen

die zijn gezet inzichtelijk zijn gemaakt, hebben er tussentijdse intervisiemomenten plaats gevonden. Tijdens deze bijeenkomsten en één op één gesprekken met mede-studenten zijn de interviews en analysedocumenten becommentarieerd. Voor de analyse is gebruik gemaakt van de beschikbare software Maxqda. Naast de methoden is er een bepaalde mate van betrokkenheid bij de respondenten onder het kopje validiteit geef ik een reflectie op de invloed van deze betrokkenheid en positionering in dit onderzoek. Door het inzichtelijk maken van de stappen die zijn gezet en de keuzes die zijn gemaakt tijdens het onderzoeksproces wordt de betrouwbaarheid van de gevonden data vergroot.

3.4.2 Validiteit

Bij de validiteit van het gehele onderzoek gaat het om de geldigheid van de analyse en de interpretatie van de onderzoeker (Boeije, 2005). Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen interne en externe validiteit. Interne validiteit staat hier voor de mate waarin de gevonden data recht doen aan de werkelijkheid (Mayan, 2009). Externe validiteit gaat over de mate waarin de onderzoeksresultaten gegeneraliseerd kunnen worden. De interne validiteit is verhoogd door gebruik te maken van verschillende methoden van dataverzameling. Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van face-to-face interviews, literatuurstudie en observaties. Naast de hantering van verschillende technieken is de positie en betrokkenheid van de onderzoeker van invloed op de resultaten. De onderzoeker heeft hierin een bepaalde machtspositie die afhankelijk van de context veranderlijk is. Toegang tot de betreffende context leidt tot informatie en de mate van vertrouwen tussen de onderzoeker en respondenten hierin is belangrijk en van invloed op de verkregen data (Mayan, 2009). In de bokswereld wordt er veel gesproken over 'insiders' en 'outsiders'. Dit blijkt vooral uit verschillende interviews in het artikel: Hanging out and hanging about: Inside/outsider research in the sport of boxing. Je hoort er wel bij, of je hoort er niet bij in 'het bokswereldje' (Woodward, 2008). Ondanks mijn korte werkverleden bij de Boksbond definieer ik mijn positie als onderzoeker als 'outsider'. Ik heb geen achtergrond als sporter in de bokssport en ben via de bestaande contacten van de Universiteit Utrecht het wereldje ingerold. Eenmaal 'binnen' word je vanzelf steeds meer een 'insider' en werd het aantal respondenten snel uitgebreid. Mijn gebrek aan ervaring en kennis over de sport en mijn positie als witte, vrouwelijke onderzoeker zijn van invloed op de resultaten. Zo heeft mijn 'outsider's rol' mij geholpen in het bewaken van objectiviteit en het open staan voor de ervaringen en betekenissen die aan deze sport worden gegeven. Het feit dat ik een vrouw ben is wel van invloed geweest op mijn focus en houding ten aanzien van gender. Ook hier heb ik getracht dit tot een minimum te beperken door me bewust te zijn van mijn positie en de invloed hiervan op de vraagstelling en analyse. Door regelmatig contact met mijn begeleider en mede-studenten en te blijven reflecteren op mijn rol als onderzoeker is de distantie bewaard gebleven en hiermee de invloed op de resultaten beperkt.

Externe validiteit heeft te maken met de vraag of de uiteindelijke conclusies ook voor andere gelden (Boeije, 2005). Oftewel is de verkregen informatie ook toepasbaar op andere situaties? Door de gekozen methoden van dataverzameling en een bewuste selectie van respondenten is getracht de werkelijkheid zo goed mogelijk in beeld te brengen. De externe

validiteit blijft echter beperkt doordat de respondenten niet de complete wedstrijdgroep representeren. Wel is er een bepaalde mate van verzadiging bereikt en consensus in betekenissen die representatief kunnen zijn voor de situatie. Hierbij denk ik dat inzichten uit de praktijk zeker interessant kunnen zijn voor vergelijkbare situaties en deze kunnen leiden tot praktische aanbevelingen. Themabreed kunnen de theorieën en analyse concepten toepasbaar zijn voor andere organisaties met een focus op vrouwen en sport.

4 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van bestaande literatuur en theorieën ten aanzien van discoursen, gender en de bokssport inzicht gegeven in de maatschappelijke discoursen over de bokssport. In paragraaf 4.1 wordt ingegaan op de bokssport als gender gelaagde sport in paragraaf 4.2 wordt ingegaan op het thema beeldvorming en in paragraaf 4.3 wordt het maatschappelijk debat over de bokssport in kaart gebracht. Tot slot, voortkomend uit de verkregen inzichten, wordt in paragraaf 4.3.5 antwoord gegeven op deelvraag 1: Wat zijn de maatschappelijke discoursen over de bokssport?

4.1 *De bokssport als gender gelaagde sport*

De bestaande discoursen over de bokssport zijn van invloed op de beeldvorming en ontwikkeling van het vrouwenboksen. Aangezien boksen gestereotypeerd wordt als een mannensport (Birrell, 1988; Hargreaves, 1997), kan de aanname ontstaan dat de bokssport een ongeschikte sport is voor vrouwen. Om de invloed van discoursen inzichtelijk te maken is het belangrijk om eerst meer inzicht te krijgen in de vorming van discoursen en de invloed op gedrag. Dit wordt kort toegelicht in paragraaf 4.1.1 In paragraaf 4.1.2 wordt vervolgens gekeken naar het begrip gender en in 4.1.3 naar gender in relatie met macht. In paragraaf 4.1.4 worden betekenissen die worden gegeven aan de bokssport beschreven. In 4.1.5 wordt het concept van hegemoniale mannelijkheid beschreven.

4.1.1 Invloed discoursen op gedrag en handelen

Volgens de theorie van Weick worden sociale structuren gevormd door een continu proces van organiseren en handelen. Discoursen zijn de heersende gedachten achter deze sociale structuur en spelen een grote rol in ons denken en handelen. Deze heersende gedachte vertelt hoe iemand zich zou moeten gedragen (Azzarito, 2009). Wanneer iemand zich niet aan de heersende gedachte houdt, ontstaat de kans dat diegene wordt uitgesloten. Er is sprake van een machtsproces. Processen van sociale verandering en de daarmee gepaarde in- en uitsluitingsprocessen worden benaderd vanuit het perspectief van Foucault. Deze benadering gaat er vanuit dat de vorming van discoursen en macht intrinsiek aan elkaar zijn verbonden. Zoals in het Panopticon omschreven door Foucault, is het oorspronkelijk een systeem van constante bewaking dat voor het eerst werd gebruikt in Europese gevangenissen, maar wat ook vertaald kan worden naar de constante druk van de omgeving om je aan te passen (Foucault, 1980). Zo komt het in meerdere culturen voor dat vrouwen op hoog niveau sporten, maar de betekenissen en waardering die hier aan gegeven worden, kan sterk verschillen. Gedrag kan hierin gedeeltelijk verklaard worden op basis van de ideeën die zijn verbonden aan vrouwen die sporten. Deze sociale constructie van betekenissen waarin een idee kan overheersen dat bijvoorbeeld sporten voor vrouwen ongezond is, heeft consequenties voor ons gedrag en handelen. Betekenissen van

individuen aan bijvoorbeeld vrouwen die sporten zijn continu aan veranderingen onderhevig en worden telkens opnieuw geconstrueerd (Weick, 1995).

4.1.2 Gender

De discoursen die bestaan over vrouwenboksen hangen samen met discoursen over mannen en vrouwen. In de afgelopen eeuw is er zowel in de sociale wetenschap als in de rollen en verwachtingen ten aanzien van mannen en vrouwen veel veranderd. Zo hebben theorieën ten aanzien van gender een ontwikkeling doorgemaakt waarin de focus van verschillen tussen mannen en vrouwen is verschoven naar hoe zij zich tot elkaar verhouden (Connell, 2002). Daarin werd gender oorspronkelijk gezien als een concept waarin de sociale rollen en identiteiten werd verklaard als een typische uiting passend bij de man of de vrouw. Dit beeld is vooral binnen feministische stromingen verschoven naar een benadering waarin gender meer wordt gezien als een sociale constructie (Wagg 2009). Gender als sociale constructie geeft meer ruimte aan diversiteit, de nadruk ligt meer op wat mannen en vrouwen doen in plaats van wat er van hen wordt verwacht of gedacht (Connell, 2002). Voortkomend uit deze benadering en de meer liberale feministische stroming is er in de sport jarenlang gestreden voor gelijke kansen en meer toegankelijkheid van vrouwen in de sport. De traditionele verschillen tussen mannen en vrouwen beperkte de toegang tot sport en in grotere mate tot de typische 'mannensporten' (Wagg, 2009). De gelijkheid in kansen en discussie van het streven naar dezelfde startlijn of dezelfde finish is hierin nog steeds een belangrijk onderwerp van onderzoek (Wagg, 2009). In dit onderzoek wordt gender benaderd als een sociale constructie die steeds wordt geproduceerd en gereproduceerd in de sociale praktijk. Dat betekent dat gender wordt gezien als een sociaal aspect dat in interactie tot stand wordt gebracht en waarbij dominante beelden in interactie worden gecreëerd (Wagg, 2009).

4.1.3 Gender en macht

Naast de strijd om gelijke rechten en gelijke kansen voor vrouwen in de sport wordt gender ook gezien als een concept waarin macht wordt geproduceerd en gereproduceerd in en door sport. Deze sociale constructie van gender hangt samen met de relatie tussen macht en de ideologieën die er heersen over mannelijkheid en vrouwelijkheid. Sport als sociale praktijk is in haar geschiedenis geconstrueerd rondom mannelijkheid, dit komt onder andere doordat sport geassocieerd wordt met de kenmerken fysieke kracht, snelheid en competitief presteren (Wagg, 2009, Elling, 2004). Deze betekenisgeving aan sport heeft er toe geleid dat sport vroeger vooral gezien werd als een middel om mannelijkheid te produceren. Indien deze gedachte wordt gekoppeld aan gender als sociale structuur gebaseerd op het biologische verschil tussen mannen en vrouwen dan zou dit betekenen dat het 'onnatuurlijk' is voor vrouwen om te sporten. In de wetenschap komt deze tweedeling (dichotomie) versus sociale constructie terug in het debat over sport en agressie (Wagg, 2009). Hierin wordt de vraag ter discussie gesteld in hoeverre sport mannelijkheid en agressief gedrag produceert en in hoeverre mannelijkheid en agressief gedrag kan worden toegeschreven als typisch gedrag voor een man en dus 'natuurlijk' voor de man en 'onnatuurlijk' voor de vrouw. De spanning in het debat bevindt zich hier op de grens tussen

natuurlijk en onnatuurlijk gedrag en het recht van vrouwen hierin op agressief gedrag (Wagg, 2009).

4.1.4 Betekenisgeving aan bokssport

De bokssport is van oudsher een mannensport en de sportparticipatie wordt dan ook bepaald door een mannelijke meerderheid. Het presenteren van jezelf als 'harde' en als een 'echte man' in de traditie van een bepaalde vorm van fysieke, dominante en overheersende mannelijkheid zijn belangrijke kenmerken van de dominante betekenisgeving aan de bokssport (Oates, 1987, Woodward 2004). Het discours dat boksen alleen geschikt is voor mannen geeft de gender gelaagdheid van deze sport sterk weer en laat zien dat kenmerken als fysieke kracht, snelheid en prestatie dominant zijn in de bokssport. Doordat deze kenmerken worden gekoppeld aan mannelijkheid worden de verschillen tussen mannen en vrouwen benadrukt. Het discours van mannelijkheid is van invloed op de betekenisconstructie ten aanzien van het vrouwenboksen. Doordat gedachte over traditionele mannelijkheid sterk is verbonden met de bokssport kun je enige weerstand verwachten tegen nieuwe vormen van mannelijkheid en vrouwen die deze sport willen beoefenen. De bokssport is een voorbeeld van een sport waar vrouwen voor langere tijd (tot 2012) te maken hebben gehad met formele uitsluiting van de olympische bokssport. De sociale structuur van de bokssport is daarin geconstrueerd onder invloed van ongelijke machtsverhoudingen. De bokssport kenmerkt zich hiermee door een sociale structuur waarin vooral de sociale en culturele betekenissen die worden toegekend aan mannelijkheid duidelijk aanwezig zijn (De Garis, 2000). Wanneer het idee dat boksen meer geschikt is voor mannen overheersend is aan het andere idee dat boksen geschikt is voor vrouwen spreekt men in de sociale wetenschap ook wel over hegemonie. Hegemonie kan hierin opgevat worden als een set van overtuigingen: een manier van kijken naar de wereld waarin een beeld wordt neergezet waarin het ene idee domineert over het andere (Wagg, 2009). De constructie van betekenisgeving aan sekse, gender en genderidentiteit in een hegemoniale structuur zijn van invloed op sportkeuze en waardering en beïnvloedt hiermee de betekenisgeving aan het olympisch vrouwenboksen.

4.1.5 Hegemoniale mannelijkheid

De bokssport wordt niet alleen door mannen gedomineerd, maar in haar identiteitsvorming ook gekenmerkt door mannelijkheid (Woodward, 2007, Sugden, 1996). Het dominerende beeld van de bokssport is sterk verbonden met de gedachte en verwachtingen over traditionele mannelijkheid. De betekenissen die aan mannelijkheid worden gegeven worden door Connell omschreven in het concept van hegemonische mannelijkheid (Connell & Messerschmidt, 2005). Om de invloed van dit discours beter te begrijpen, wordt het concept van hegemoniale mannelijkheid gebruikt voor het bestuderen van de invloed van dominante ideologieën over de man en de vrouw op de betekenisgeving aan het vrouwenboksen. Dit concept hangt daarin samen met dominante ideologieën over het lichaam. Het concept van Connell (2005) focust daarbij meer op patronen voortkomend uit de praktijk dan op een beschrijving van verwachtingen en rollen ten aanzien van mannen

en vrouwen. Connell (2005) pleit in dit concept voor erkenning van diversiteit in mannelijkheid en vrouwelijkheid. Omdat dit onderzoek zich richt op de beleving en gedrag van individuen op micro-niveau is het concept van Connell van hegemoniale mannelijkheid geschikt voor het verkennen van de manieren waarop dit concept zich verhoudt tot de toegankelijkheid en ontwikkeling van het vrouwenboksen op macro-niveau.

4.2 Beeldvorming

Een tweede deel van dit debat betreft de reproductie van dominante opvattingen over vrouwen door de sportmedia (Wagg, 2009). Het gaat hierbij zowel om de aandacht die aan vrouwensport wordt gegeven als het beeld dat van vrouwen wordt neergezet. De lijn in het debat van “natuurlijk versus onnatuurlijk” wordt doorgetrokken in de constructie van vrouwen als onnatuurlijke atleten of de constructie van atleten als onnatuurlijke vrouwen (Wagg, 2009). De constructie van beeldvorming wordt beïnvloed door zowel dominante ideologieën ten aanzien van het gedrag van mannen en vrouwen als over het lichaam. Sport en de media spelen door hun zichtbaarheid een invloedrijke rol in de beeldvorming. Sportmedia versterken de hegemonie door bijvoorbeeld meer mannen in beeld te brengen dan vrouwen maar kunnen deze ook bestrijden door bijvoorbeeld de organisatie van de gay-games (Jarvie, 2006). Hierdoor kan het beeld van hoe vrouwen en mannen eruit horen te zien en hoe zich te gedragen worden versterkt. Zo is uit onderzoek gebleken dat het ideaalbeeld van het vrouwelijke lichaam wordt bepaald door slankheid, uitstraling en mode. Bij mannen wordt het ideale lichaam gezien als gespierd, sterk, krachtig en atletisch (Azzarito, 2009). Dit discours is van invloed op de normering. Vrouwen krijgen betekenis aan de hand van het discours dat vrouwen er ook aantrekkelijk uit moeten zien en mannen krijgen betekenis aan de hand van het discours prestatie. Doordat de bokssport nauw is verbonden met het lichaam en in haar identiteitsvorming is geconfigureerd om zijn associaties met mannelijkheid is dit van invloed op de betekenisconstructie ten aanzien van het vrouwenboksen. Ook hierin is de logica van waaruit gender wordt benadert van invloed op het beeld wat wordt neergezet rondom sekse en gender. Een binaire logica richt zich op wat Judith Butler anatomische seks noemt (Butler, 1993). Volgens Butler is gender aangeleerd en zijn sekse, seksualiteit en gender niet aan elkaar gerelateerd (Butler, 1993). Dit betekent dat sekse niet statisch is maar veranderlijk (Wagg, 2009). Connell (2002) zegt hierover dat gender wel in relatie staat met het lichaam, maar dat de betekenissen die er aan gegeven worden te veel zijn gericht op verschillen en culturele patronen die hierin geuit worden. Doordat de bokssport sterk leunt op een binaire logica waarin het verschil tussen mannen en vrouwen wordt benadrukt is dit van invloed op de betekenissen die aan vrouwenboksen wordt gegeven. Door het vasthouden aan verschillen worden volgens Connell de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen in stand gehouden. In de sport worden deze dominerende normatieve beelden en stereotypen niet alleen bevestigd, maar kunnen deze beelden ook worden uitgedaagd (Elling en Knoppers, 2005). Sport kan hierin ideologieën over gender, seksualiteit en het lichaam zowel produceren als reproduceren. Er wordt betoogd dat vrouwen in de media vaak worden neergezet vanuit een heteroseksueel

perspectief waarin heteroseksualiteit wordt gezien als 'natuurlijk' en homoseksualiteit als 'onnatuurlijk'. In het debat gaat het hierin om de spanning tussen vrouwelijke atleten als 'seksueel object' versus fysieke kracht waarbij de commercialisering van de sport een belangrijke rol speelt (Wagg, 2009).

4.3 Maatschappelijke discourses in de bokssport

De geschiedenis van de bokssport kenmerkt zich door sociale uitsluiting en is omstreden voor zijn uitingen van uitsluiting en segregatie door ras, etniciteit, klasse en gender. Doordat de historische banden tussen sport, militarisme en oorlog nauw zijn verbonden met de bokssport is het discours van eer en militarisme ook in de 21^e eeuw nog sterk aanwezig. Volgens Woodward (2004) wordt dit beeld versterkt doordat de sport wordt omgeven door legendes en verhalen over gevechten en strijders, die een bepaalde vorm van heroïsche mannelijkheid vormen. Sugden betoogt daarentegen dat het veel meer het geweld en het spektakel is dat bepalend is geweest voor de aantrekkingskracht en uitstraling van de bokssport (Sugden, 1996). De bokssport kenmerkt zich door haar dualistische karakter. De tegenstellingen, tussen racisme en kansen, discipline en overdaad, mooie lichamen en lichamen die worden gebroken en beschadigd zijn kenmerkend voor de bokssport (Woodward, 2008). Deze tegenstellingen komen ook terug in de literatuur. Er lijkt een continue strijd gaande te zijn tussen de kenmerken van deze sport in relatie tot het debat over haar rechtvaardiging. Het maatschappelijk debat over de bokssport loopt hierin langs verschillende lijnen. In paragraaf 4.3.1. wordt de veiligheid van de bokssport ter discussie gesteld, in paragraaf 4.3.2 wordt de pedagogische waarde van de bokssport besproken, in 4.3.3 de spanning tussen vechten en sport en tot slot in paragraaf 4.3.4 de relatie tussen vrouwen en de bokssport.

4.3.1 Veiligheid

Vanuit medisch perspectief wordt vooral de veiligheid van de sport ter discussie gesteld. Volgens Sugden (1996) is boksen een relatief veilige sport als je kijkt naar het aantal slachtoffers in de ring in de wereld en deze vergelijkt met sporten zoals bijvoorbeeld de motorsport of parachutespringen (Rodda en Weale, 1994). Een belangrijk kenmerk waarin de bokssport zich onderscheidt van andere sporten is dat de knock-out het doel is en geen gevolg van onbedoelde acties (Sugden, 1996). Hierdoor wordt boksen vaak geassocieerd met agressie en geweld en beschuldigd door zijn tegenstanders als 'onbeschaafd'. De spanning in het debat bevindt zich hierin tussen veiligheid vs. attractiviteit met de knock-out als centraal aspect van de bokssport. Daarin gaat het debat over de bokssport niet alleen over de veiligheid, maar ook over de vraag waarom we er naar kijken (Sugden, 1996).

4.3.2 Boksen als uitweg

Vanuit pedagogisch perspectief lijkt de bokssport een positievere imago te hebben en wordt de sport in de literatuur omschreven als een zeer gedisciplineerde activiteit. De sport

vereist inzet, training en zelfcontrole om te kunnen voldoen aan de regels van het spel. In het onderzoek “The pugilistic point of view: How boxers think and feel about their trade” van Wacquant (1995) worden de ervaringen en motivatie van mannelijke bokscers centraal gesteld. Wacquant omschrijft in zijn onderzoek de sportschool en de ring als een veilige plek waarin jongeren zich, beschermd voor gevaren van buitenaf, kunnen ontwikkelen. Het geloof dat de bokssport discipline kan brengen en een uitweg vormt voor jongeren van de straat is sterk aanwezig. Volgens Sugden wordt het imago van de subcultuur van het boksen naar buiten gebracht als een middel tegen misdaad, criminaliteit, drugsgebruik en moreel verval (Sugden, 1996). Dit beeld lijkt zowel in de maatschappij als door de bokscers zelf breed geaccepteerd.

4.3.3 Boksen een sport?

Volgens Woodward (2004) gaat het in de bokssport niet alleen over zelfbeheersing en controle, maar ook over vechten en de opwinding van het winnen. De spanning in het debat bevindt zich hierin tussen de mate van zelfbeheersing en agressie en raakt hiermee aan de grens van de definitie van boksen als sport en boksen als gevecht. Vanuit het perspectief dat boksen een sport is wordt meer de pedagogische kant van het boksen benaderd en is het juist een middel waarin je kunt leren om met agressie om te gaan. Wacquant betoogt aansluitend aan dit perspectief dat de heersende normen en regels binnen een boksschool zorgen voor discipline en een manier om agressie op een veilige manier te kunnen uiten binnen de ring. Vanuit het perspectief vechten wordt vooral door buitenstaanders het gevecht van man tot man geassocieerd met agressie en geweld.

“If boxing is a sport it is the most tragic of all sports because more than any other activity it consumes the very excellence it displays – its drama is this very consumption” (Oates, 1997).

4.3.4 Boksen voor vrouwen?

In het debat over de rechtvaardiging van de bokssport in relatie met agressie en geweld lijken vrouwen een lastige plek in te nemen. Sugden geeft daarbij aan dat vrouwen wel een rol spelen in evenementen als “versiering” maar, nauwelijks aanwezig zijn in de boksgym. Wacquant omschrijft het taboe op vrouwen in de bokscultuur toe aan de afleiding die zij zouden veroorzaken met name in de week voor aanvang van de wedstrijd waarin onthouding van seksuele activiteit onderdeel uitmaakt van het trainings/bokser regime (discipline) (Wacquant, 1995). Echter is sinds de jaren ‘90 de betrokkenheid en het aantal vrouwen in de bokssport toegenomen (Sugden, 1996). Sugden verklaart deze toename aan de hand van drie gerelateerde ontwikkelingen. Ten eerste ziet hij een toename in de behoefte van vrouwen zich te beschermen als antwoord op de toename van mannelijk geweld en intimidatie. Hierdoor zijn er meer vrouwen die een van de vele vormen van vechtsporten gaan beoefenen als middel ter verbetering van hun capaciteiten voor zelfverdediging. Hieraan gerelateerd krijgen vrouwen een betere toegang tot boksscholen en ontdekken dat boksen een uitstekend medium is om fit te blijven. Als gevolg van deze

meer open toegang tot de bokssport ontdekken steeds meer vrouwen dat ze het trainen leuk vinden en er goed in zijn. Sugden vraagt zich af of deze ontwikkeling naar gelijkheid een positieve ontwikkeling is of niet. Of dat het vrouwen alleen maar de kans biedt deel te nemen aan een ongeciviliseerde barbaarsheid. Volgens Sugden (1996) is boksen meer dan andere sporten nauw verbonden met haar traditionele oorsprong en heeft bewezen zeer goed bestand te zijn tegen vrouwelijke betrokkenheid. In beide onderzoeken worden vrouwen wel benoemd, maar lijken zij niet echt deel uit te maken van de discussie en zijn zij niet als zodanig onderzocht. Opvallend in beide onderzoeken van Sugden en Wacquant is dat vrouwelijke bokkers niet worden gezien als topsporter. De motivatie van vrouwen om de sport te beoefenen wordt met name toegeschreven aan zelfverdediging en wordt dus niet gezien als topsport. Waarbij wel vermeld moet worden dat beide onderzoeken gedateerd zijn en het vrouwenboksen zich vooral vanaf de jaren '90 volop heeft ontwikkeld. Woodward (2007) focust zich in haar onderzoek meer op de discussie over de plaats die vrouwen krijgen in de bokssport en verbindt dit aan de ruimte voor de ontwikkeling van genderidentiteiten en de bijzondere nadruk op dualisme in de bokssport. (Woodward, 2007).

The boxers themselves, almost universally saw women's boxing as dangerous and unacceptable. This was expressed through a discourse of chivalry and protection.

It isn't right. It isn't natural. They might get hurt
(Dave)

You wouldn't want your daughters to do it, would you?
(Brian) (Woodward, 2004)

4.3.5 Samenvatting

Gebaseerd op theorieën ten aanzien van gender, sport en de literatuur over de bokssport zijn de volgende maatschappelijke discourses over de bokssport naar voren gekomen. Middels de beschrijving van deze discourses wordt antwoord gegeven op deelvraag 1: Wat zijn de maatschappelijke discourses over de bokssport?

Het discours agressie en veiligheid

Het maatschappelijk discours over de bokssport is geconstrueerd rondom eer, militarisme en heroïsche mannelijkheid. Dit is van invloed op de constructie van betekenissen van boksen als sport of boksen als gevecht. Uit de literatuur komen twee verschillende discourses naar voren: Een is het discours van boksen als gevecht waarin de knock-out en agressie dominant zijn in de betekenisgeving. Twee is het discours van boksen als sport waarin beheersing van agressie en discipline dominant zijn in de betekenisgeving. Het eerste discours wordt meer geassocieerd met onveiligheid en het tweede discours met veiligheid.

Het discours gender

De bokssport is geconstrueerd rondom mannelijkheid. De kenmerken fysieke kracht, snelheid en prestatie zijn dominant en worden aan gender toegeschreven. Dit komt overeen met betekenisconstructie van sport. Niet alleen de kenmerken maar ook de gedachte en verwachtingen over traditionele mannelijkheid zijn verbonden aan de bokssport. Deze betekenisgeving vormen samen het maatschappelijk discours 'boksen is een mannensport'. Dit discours is van invloed op het discours over gedrag en het lichaam. Het maatschappelijke discours ten aanzien van het mannelijk lichaam wordt bepaald door kracht en snelheid. Het vrouwelijk lichaam door uitstraling en mode. Dit is van invloed op het maatschappelijk discours dat vrouwen er aantrekkelijk uit moeten zien. Samenvattend is de dominante betekenisgeving aan de bokssport geconstrueerd rondom mannelijkheid en de dominante betekenisgeving rondom mannen en vrouwen zijn gebaseerd op basis van sociale verwachtingen in tegenstelling tot de natuurlijke capaciteiten (Cove en young, 2007). Deze discourses zijn van invloed op de betekenisconstructie van het olympisch vrouwenboksen.

5 Resultaten

Dit hoofdstuk staat in het teken van de empirische resultaten. Deze resultaten zijn voortgekomen uit de diepte-interviews met de respondenten en de observaties. Het hoofdstuk is gebaseerd op de meningen en ervaringen van vrouwelijke wedstrijdboxers en betrokkenen bij het olympisch vrouwenboksen in de rol van vader, coach en scheidsrechter. Middels de beschrijving van deze meningen en ervaringen geeft dit hoofdstuk antwoord op deelvraag 2: Welke betekenissen geven vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen aan het vrouwenboksen?

Het hoofdstuk is als volgt opgebouwd. Allereerst sta ik kort stil bij de eerste kennismaking met de bokssport en de motivatie van vrouwelijke wedstrijdboxers om te gaan boksen in paragraaf 5.1 en 5.2. Vervolgens wordt in 5.3 de organisatorische context van de bokssport geschetst en de invloed van de organisatie op de ontwikkeling van het vrouwenboksen. In 5.4 wordt dieper ingegaan op de betekenissen die door de respondenten gegeven worden aan de thema's agressie en veiligheid. Tot slot worden in paragraaf 5.5 de betekenissen van alle respondenten aan het thema 'de bokssport als mannensport' weergegeven.

5.1 Kennismaking met de bokssport

De eerste stap naar een boksschool komt niet vanzelf maar wordt meestal beïnvloed en gestimuleerd door de directe omgeving van de sporter. De keuze om de bokssport te gaan beoefenen wordt door een aantal van de respondenten zeer bewust gemaakt en door andere vooral beïnvloed door de directe omgeving. In deze paragraaf wordt toegelicht op welke verschillende manieren de vrouwelijke wedstrijdboxers en betrokkenen in aanraking zijn gekomen met de bokssport.

5.1.1 Via familie en vrienden

De meerderheid van de vrouwelijke wedstrijdboxers komt via familie of vrienden in aanraking met de sport.

“Mijn vader bokste en ik ging een keertje mee en toen ben ik blijven plakken. Ja als mijn vader het over tennis had gehad, had ik waarschijnlijk getennist. Ja nee, absoluut.”
(Respondent 8, vrouw)

Vaak zie je dat een broer, vader of vrienden de bokssport al beoefent en de respondenten daardoor besluiten een keer mee te gaan naar de boksschool. Een aantal van hen wordt ook aangetrokken door het beeld over de sport via films en tv.

“Ik wilde gewoon heel graag iets met mijn broertje en mijn vader samen doen. Mijn ouders zijn gescheiden, en toen uh, gewoon wat leuks. In boksen had ik Mohammed Ali als voorbeeld, en Rocky films ben ik mee opgevoed dus ik wilde gewoon heel graag boksen. Toen gingen we dat een keer toen en toen ben ik nooit meer weg gegaan (lacht)”(Respondent 2, vrouw)

5.1.2 Via een andere (vecht)sport

Alle vrouwelijke wedstrijdboksers zijn sportief en hebben eerst meerdere andere sporten beoefend voordat ze zijn gaan boksen.

“Ja toen ik uh 6 jaar was ben ik begonnen met volleybal. Ja natuurlijk zoals iedereen vanwege de ouders die dan een sport doen en dan ga je dat ook maar doen. Maar altijd wel heel graag willen boksen. Toen ik het zag op tv dacht ik al ja dat wil ook! Maar bij ons in het dorp was dat gewoon niet.”(Respondent 4, vrouw)

De sportachtergrond van de respondenten is zeer divers en varieert van sporten als dansen, voetbal, turnen en tennis tot aan andere vechtsporten zoals zoals tai-boksen, taikwando, karate en kickboksen.

Naast dat familie en vrienden een grote rol spelen in de aanloop naar de sport zijn ook de mogelijkheden in de buurt bepalend in de keuze om te gaan boksen. Voor veel respondenten geldt dat zij pas op latere leeftijd in aanraking komen met de bokssport. Een aantal van de respondenten geeft aan de bokssport altijd al te hebben willen doen maar door gebrek aan een bokscub in de buurt maken ze noodgedwongen de keuze voor een andere sport. Hierdoor komen deze vrouwelijke boksers vaak eerst bij een andere vechtsport terecht zoals kickboksen of tai-boksen. Een aantal van hen begint vervolgens met de bokssport om beter te worden in de vechtsport die zij al beoefenen.

“Nou, ik wilde beter worden met mijn handen en ik had van andere jongens ook wel eens gehoord dat ze dan uhh erbij gingen boksen, om beter te worden met je handen.”(Respondent 13, vrouw)

Uiteindelijk maken deze respondenten door deze kennismaking later definitief de overstap naar de bokssport.

5.2 Motivatie

Na de eerste kennismaking is de motivatie van invloed op het besluit om verder te gaan in de bokssport. De redenen waarom respondenten de bokssport beoefenen en blijven beoefenen wordt bepaald door meerdere factoren. In deze paragraaf wordt de motivatie van de respondenten toegelicht door middel van de volgende thema's: uitdagingen in de bokssport, competitie, de sfeer en de verbondenheid met de bokssport.

5.2.1 De ultieme uitdaging

Voor veel van de respondenten spelen de uitdagingen die de bokssport biedt een grote rol in de motivatie om de bokssport te beoefenen en te blijven beoefenen. Alle respondenten worden aangetrokken door de spanning en uitdaging die de bokssport geeft.

“En de reden dat ik het zo geweldig vond. Omdat uh het ging me helemaal niet zo gemakkelijk af. Ik dacht, nee dit kan gewoon niet! Ik wil dit gewoon leren. Ik werd enorm uitgedaagd.” (Respondent 14, vrouw)

De sport wordt door de respondenten omschreven als een intense beleving, een confrontatie niet alleen met je tegenstander maar ook met je eigen grenzen. De respondenten geven hierin aan dat de sport vooral moeilijk is door de beperkingen (je mag alleen je armen gebruiken) en de confrontatie met je tegenstander in de ring. De uitdaging wordt gevormd door de spanning tussen boosheid en beheersing en het behouden van concentratie onder druk. De bokssport kenmerkt zich hiermee niet alleen door een fysieke uitdaging maar ook door een mentale.

“Ja, het is super uitdagend uhm zowel conditioneel maar ik denk dat ik het vooral doe mentaal. Mentaal vind ik het gewoon heel interessant wat het allemaal met je doet. Onder hoe hoge druk kan jij gewoon jezelf blijven? En dat vind ik wel... uuh die weg wil ik graag bewandelen. Die vind ik wel interessant.” (Respondent 4, vrouw)

Daarnaast geven enkele respondenten aan dat de mate van aanleg voor de bokssport van invloed is hun motivatie en sportkeuze:

“En op 18 jarige leeftijd heb ik eigenlijk de keuze gemaakt voor het boksen. Niet omdat ik dat leuker vond, maar omdat me dat beter af ging en meer talent had. Als ik meer talent had in het voetbal, dan was de keuze makkelijk geweest. Dan was ik nooit gaan boksen.” (Respondent 7, man)

5.2.2 De competitie – ‘het is eten of gegeten worden’

Hoewel de meerderheid van de recreatieve bokkers zich in het zweet traint met als doel om fit en gezond te blijven, is deze doelstelling minder van toepassing op vrouwelijke wedstrijd bokkers. Het is vooral het competitie element wat essentieel is in de motivatie. Zonder de wedstrijd als meetmoment en doelstelling kan de training als nutteloos worden ervaren.

“Toen ben ik de ring in gegaan.. en toen dacht ik opgegeven moment, ja als je aan het trainen bent en je hebt geen wedstrijden, dat is ja dan train je eigenlijk nergens voor. En nou als je voor een wedstrijd staat dan train je heel hard voor je wedstrijd. Dan heb je iets om naar toe te trainen.” (Respondent 1, vrouw)

Voor een aantal respondenten is het vooral de wil om te winnen en de beste te zijn, een belangrijke drijfveer:

“Nee, mijn belangrijkste motivatie is gewoon dat ik de beste wil worden. Ik ben ergens aan begonnen en dan ga ik er 100 % voor. Het is niet iets dat ik half doe, ik hou niet van half werk.”(Respondent 9, vrouw)

Deze geldingsdrang zie je bij een aantal van de respondenten terug komen in de motivatie om de overstap te maken van een andere vechtsport naar de bokssport. Bij vechtsporten als taekwondo, tai-en kickboksen zijn meerdere bonden actief en dit geeft bij een aantal respondenten niet de juiste voldoening. Doordat ze het gevoel hadden niet “echt” kampioen te zijn.

“En ja wat ik er leuk aan vind, is dat het veel professioneler is. Want dat taekwondo had sowieso veel verschillende bonden. En ik zat ook bij een niet olympische bond. En daar tussen heb je weer allemaal takjes. Dus die verzorgen dan allemaal Nederlands kampioenschappen. Dus jij bent dan Nederlands Kampioen maar er zijn er nog vijf.”(Respondent 13, vrouw)

Het boksen in de ring is een meetmoment waarin je kunt toepassen wat je hebt geleerd in de training en aan de andere kant kunt laten zien wie je bent. De spanning die dit met zich mee brengt wordt door de bokkers als een soort ‘test’ ervaren. Opvallend is dat bij de meeste respondenten een duidelijke hang naar controle aanwezig is. Deze eigenschap maakt dat er een wens is tot controle over het lichaam en de tegenstander.

“En dat vind ik het mooie van die sport, dat jij de controle hebt dat jij de dans zeg maar bepaalt.”(Respondent 3, vrouw)

In dit competitie-element binnen het wedstrijdboxen komt de spanning tussen controle versus geen controle duidelijk naar voren.

“ja, er zijn niet heel veel extreme situaties in deze maatschappij waar je zoveel controle toch ook over kunt uitoefenen. Want aan de ene kant ga je die ring wel in met het idee je weet niet wat die ander kan. Aan de ene kant is het dood eng. Aan de andere kant is het ook weer heel veilig. Aangezien er hele duidelijke regels zijn.”(Respondent 14, vrouw)

5.2.3 De sfeer

De sfeer in de bokssport en de gelijkheid die er is op een boksschool blijkt voor sommige respondenten ook een belangrijke factor in de motivatie:

“Boksen heb je voor groot en klein, zwaar, licht, man, vrouw, alles door elkaar. Iedereen leert van elkaar, iedereen is gelijk, dus dat vind ik wel zo’n mooie sfeer in een boksschool.”(Respondent 2, vrouw)

Daarnaast geven respondenten aan dat in vergelijking met andere sporten vooral de sfeer en de diversiteit in de bokssport wordt gewaardeerd.

“Toen ik heel klein was van mijn 9^e tot mijn 14^e heb ik klassiek ballet gedaan, maar de groeps sfeer van de meiden onderling trok mij niet dus daar ben ik toen mee gestopt.”(Respondent 3, vrouw)

Het harde trainen en de ‘mannen’-omgeving worden door veel respondenten positief gewaardeerd in de bokssport.

“Ik vind het wel prettig juist, geen geklets en geouwehoer.” (Respondent 8, vrouw)

5.2.4 Ik doe geen boksen, boksen is mij

Hoewel de respondenten op verschillende manieren in aanraking zijn gekomen met de bokssport en verschillen in hun motivatie voelen ze allemaal een grote verbondenheid met de sport. Uiteindelijk wordt de bokssport omschreven als een sport die bij je karakter en motivatie moet passen .

“Ja het is een soort van... ehm... klik of zo met een sport die je doet qua persoonlijkheid.”(Respondent 2, vrouw)

De bokssport is voor de meerderheid van de respondenten niet alleen een sport maar ook een manier van leven .

“Boksen voor mij? Gewoon lekker uitleven, ontspanning mooi spel, bezig zijn, plezier, grenzen verleggen, ja energie kwijt kunnen, levenslessen uit halen (lacht). Zit heel, kan niet zonder, denk niet dat ik zonder boksen zou kunnen. Is wel mijn hart, boksen is mijn hart”(Respondent 3, vrouw)

5.3 Organisatie

De organisatorische context van de bokssport is van invloed op de ontwikkeling van het vrouwenboksen. Om meer inzicht te krijgen in hoe deze context een rol speelt bij de ontwikkeling van deze sport wordt in deze paragraaf de betekenisgeving aan de organisatie geschetst aan de hand van de volgende thema’s: vrouwenboksen in Nederland, top- en breedtesport en belangen binnen de bokssport.

5.3.1 Vrouwenboksen in Nederland

De bokssport in Nederland is klein en wordt door de respondenten vaak met het buitenland vergeleken. Het gebrek aan een bokscultuur en waardering voor de sport in Nederland worden benoemd als remmende factor voor de ontwikkeling van de sport.

“Sport numero één in Cuba is honkbal en boksen. Hoeveelste plaats staat het in Nederland? Zelfs kegelen is populairder! Het is een klein shitsportje.”(Respondent 7, man)

De onbekendheid van de sport in Nederland maakt dat de bokkers niet echt gezien worden als sporthelden. Een respondent geeft dit aan door de ervaringen met de bokssport in Nederland, waar Katy Taylor als drievoudig wereldkampioen wordt gezien als een voorbeeld.

“Als je dat meisje ziet hoe die onthaald wordt door het publiek, hoe die foto’s moet uitdelen, handtekeningen moet uitdelen. Sporters worden daar in goed daglicht geplaatst. Daar ben je een voorbeeld (..)Hier in Nederland worden alleen de voetballers onthaald om het zo maar te zeggen.”(Respondent 5, man)

Het vrouwenboksen is erkend door het IOC als olympische sport. Deze erkenning is van invloed op de ontwikkeling van de sport zowel internationaal als nationaal. Als gevolg van deze erkenning is er meer aandacht voor de sport en zijn er steeds meer vrouwen die zich willen kwalificeren voor de spelen. Hierdoor wordt de competitie harder en stijgt het niveau. De meerderheid van de respondenten ziet de erkenning als een positieve ontwikkeling voor de sport door de aandacht en motivatie die het oplevert. Aan de andere kant ontbreekt het vooral aan geld om de sport goed te ontwikkelen. In vergelijking met andere landen wordt er in Nederland weinig in de sport geïnvesteerd.

“Nou, ik denk dat zeker in landen, nou nu dan Engeland, aangezien daar nu de Olympische Spelen in Londen is. Dat er dan wel meer geïnvesteerd wordt. Maar ik denk in veel landen wel, in Nederland een beetje door de EK, maar dat zie je nu ook al weer onwijs teruglopen. Maar landen als Spanje en Italië daar zitten meiden gewoon intern. Engeland, dus daar wordt gewoon best wel wat geïnvesteerd. Nou, en dat komt wel door de Olympische Spelen er aan komt.” (Respondent 8, vrouw)

Ondanks de toenemende aandacht en initiatieven zoals de organisatie van het EK vinden een aantal van de respondenten de aandacht voor de sport in Nederland tegenvallen. Het ontbreken van een bondscoach en promotie van het vrouwenboksen worden als voorbeeld genoemd. De meerderheid ziet gebrek aan kennis en geld als het grootste probleem waardoor het vrouwenboksen zich niet op een structurele manier ontwikkeld.

“Nou, nee, ja nee niet echt. Toen op het moment dat de EK zeg maar in Nederland kwam, merkte je wel dat er, eh, wat meer mogelijk was, zeg maar. Je had een trainingskamp, bijvoorbeeld. Twee trainingskampen en er werden wat meer er werd gewoon wat meer georganiseerd. Dus daar werd geld voor vrij gemaakt maar na de EK is het wel weer heel snel ingeklapt.” (Respondent 8, vrouw)

Het olympisch vrouwenboksen kent in Nederland twee sporters met een A-status. De overige sporters geven aan dat zonder financiering het haast onmogelijk is om de bokssport in te passen in je leven. In vergelijking met andere landen geven de respondenten aan dat ze minder tijd hebben om te trainen en hierdoor moeilijk aansluiting vinden bij de top.

“(lacht)Ik heb de laatste 8 wedstrijden verloren denk ik. Maar uhm soms denk ik wel eens zal ik het bijltje erbij neer gooien? Want je doet er ALLES voor en dan bedoel ik ook uhm.... In Nederland krijg je niet betaald om te boksen, maar ik neem het wel op tegen bokkers die soms gewoon voor een land boksen”.(Respondent 4, vrouw)

Volgens de meerderheid van de respondenten gaat het daarin niet alleen om geld maar vooral om waardering en het krijgen van kansen in de sport. De boksscene is klein maar niet alle respondenten voelen zich gezien en gewaardeerd in de bokssport. De respondenten vinden dit een probleem zowel bij het mannen als het vrouwenboksen. Het gebrek aan kansen en mogelijkheden om ervaring op te doen wordt door een aantal respondenten als oneerlijk ervaren en als belemmering voor de ontwikkeling van de sport.

“Zoveel vrouwenbokkers zijn er niet, maar er zijn wel heel veel bokkers die graag dat soort kansen willen hebben”. (Respondent 10, vrouw)

De meeste respondenten zijn het niet eens met de manier waarop er binnen de sport wordt gecommuniceerd en de manier waarop, met name de Nederlandse Boksbond, beslissingen maakt over de sporters. Voor één respondent is dit zelfs de aanleiding geweest om de overstap te maken naar een competitie in het buitenland:

“Ik voel me daar meer gewaardeerd dan in Nederland. Naja, Klein iets ze willen daar al praten over reiskostenvergoeding omdat jij de moeite doet om naar een club te gaan om daar te gaan trainen, om een wedstrijd te doen.”(Respondent 14, vrouw)

5.3.2 Top- en breedtesport

Ondanks de toename in sportdeelname bij het recreatief boksen en de erkenning van het vrouwenboksen als een olympische sport blijft het aantal vrouwen dat is gaan wedstrijdboksen relatief laag. Na de eerste kennismaking met de bokssport is de overstap naar het competitie boksen nog niet vanzelfsprekend. De meerderheid van de respondenten geeft dat zij voordat ze met de sport in aanraking kwamen niet het idee hadden om wedstrijden te gaan boksen. Voor deze respondenten geldt dat enige aanmoediging vanuit de omgeving noodzakelijk is om deze stap naar het wedstrijdboksen te zetten. Naast andere wedstrijdbokkers in de directe omgeving is het vooral de trainer die veel invloed heeft op deze keuze.

“Toen kwam mijn trainer, die uiteindelijk ook mijn trainer is geworden, die kwam naar mij toe. ‘Dat gaat goed. Laat eens zien en wil je wedstrijden doen?’ En weet je wel heel

enthousiast meteen, weet je wel. Dat hij daar meteen iets in ziet, en dan denk jezelf ook van he, misschien kan ik dit wel.”(Respondent 13, vrouw)

Naast de trainer worden ook de ambitie van de bokser zelf en het type training dat wordt aangeboden in de boksschool benoemd als factoren die van invloed zijn op de overstap. Sommige boksscholen richten zich meer specifiek op het wedstrijdboksen. De respondenten geven hierbij aan dat het wedstrijdboksen een andere tak van sport is en ook een andere training vraagt.

“ja, je hebt ook hele boksscholen waar de bokstraining veel meer recreatief is. Voor het echte wedstrijdboksen zou je ook een hele andere training moeten krijgen. Dan zouden ze inderdaad wedstrijdtraining moeten krijgen, en ja anders ben je gewoon verkeerd bezig denk ik.” (Respondent 13, vrouw)

De manier waarop het olympisch boksen is georganiseerd is vervolgens van invloed op de kansen en mogelijkheden van de bokser om zichzelf te ontwikkelen in de sport. Zo kenmerkt de bokssport zich door een sterke categorisering. *“ja per matching, dus je wordt gematched in een klasse, je bokst in een klasse, je komt uit in een klasse, naar niveau, naar leeftijd, geslacht.”* Om de strijd zo eerlijk mogelijk te houden worden de klasse ingedeeld op basis van wedstrijdervaring *“N-klasse is, zeg maar, 0-3 gewonnen wedstrijden en dan als je 3 wedstrijden gewonnen hebt dan ben je C klasse en als je dan 8 wedstrijden gewonnen hebt dan ben je B klasse en als je er 13 hebt dan ben je A klasse”*. Door deze sterke categorisering en het beperkt aantal vrouwelijke boksters in Nederland zijn de tegenstanders per klasse beperkt en is de competitie klein. Dit heeft als gevolg dat veel boksters hun wedstrijden in het buitenland boksen. Het gebrek aan competitie wordt door veel respondenten als een probleem gezien.

“Ik bedoel, dat is ook nog wel echt een ding, ik boks al... denk ik 10 jaar wedstrijden en in de eerste 8 jaar heb ik misschien 30 wedstrijden gehad. Dat is niet veel, als je daar hard voor traint, zeg maar.” (Respondent 8, vrouw)

Door de kleine competitie en het beperkt aantal vrouwelijke boksters op hoog niveau is er een groot gat tussen de top (A-klasse) en de breedtesport (N, C en B-klasse). Daarom kiezen sommige topsporters ervoor om te trainen met mannen of in het buitenland.

“Ja, nou ja uuhm, in Nederland hoef je gewoon niet meer met vrouwen te trainen want dat zijn allemaal nieuwelingen eigenlijk. Nu bijvoorbeeld in Ierland train ik met een meisje omdat zij ook 75 kilo weegt en zij willen natuurlijk mij ook gebruiken om met haar te trainen. Maar daar heb ik dan eigenlijk ook niet zo veel meer aan, dus zoveel mogelijk met mannen.”(Respondent 13, vrouw)

En in sommige gevallen is dit gebrek aan competitie zelfs een aanleiding om te stoppen met de sport.

“Toen heb ik het nog 1 jaar vol gehouden. In 2007 werd ik Nederlands kampioen, maar toen had ik al inmiddels een andere baan gevonden waar ik me op zou gaan richten. Dus was het ook een soort van afsluiting van mijn bokscarrière. Want ik had maar 1, 2 wedstrijden in een jaar en om daarvoor te trainen...dat kostte me gewoon te veel tijd.”(Respondent 3, vrouw)

Tegelijkertijd zie je dat, doordat er relatief weinig vrouwelijke wedstrijdboxers zijn, boxers relatief snel doorstromen naar de top. Dit wordt vooral als een voordeel gezien en kans om snel bij de top te komen.

“We hebben 2 jaar geleden besloten om uh aansluiting proberen te vinden bij de internationale top. Wat toen nog wel haalbaar was omdat het een nieuwe sport is en uhm ja dus zodoende dat ik eigenlijk de C-klasse heb overgeslagen.” (Respondent 4, vrouw)

Het verschil in ervaring in de A-klasse kan hierdoor erg groot zijn.

“Toen was ik eigenlijk pas net een maand fulltime aan het trainen om naar dat WK te gaan en toen ben ik daar naar toe gegaan. Toen had ik 10, 11 wedstrijden ofzo en kwam ik tegen een meisje die 80 had. In de eerste ronde ging het goed maar ik had de conditie nog niet om het vol te houden, maar het was wel een hele goede ervaring”. (Respondent 3, vrouw)

5.3.3 Belangen binnen de sport – ‘het gevecht om de ego’s’

Binnen de bokssport ervaren de respondenten veel strijd tussen uiteenlopende belangen. De respondenten geven aan dat het vooral draait om ego’s en te weinig om samenwerking. Het onderlinge verschil in belangen tussen trainers, coaches en de bond wordt door veel respondenten erkend als probleem. Er is een gebrek aan samenwerking en vertrouwen tussen deze partijen.

“Ja, nou ja het is nu ook een probleem, elke bokskoach die wil zijn leerling eigenlijk gewoon bij zich houden” (Respondent 13, vrouw)

“Binnen de bokssport zelf is er ook heel veel strijd, iedereen die wil gewoon zijn ding doen en die wil niet buigen voor een ander omdat je ego ofzo, weet je, je hebt je clubstrijd en de communicatie binnen de bond is heel erg lastig”(Respondent 2, vrouw)

De wisselingen in het bestuur van de boksbond, het gebrek aan samenwerking en transparantie in de besluitvorming zijn van invloed op het gebrek aan vertrouwen.

“Mensen zitten er meer voor hun ego dan voor daadwerkelijk voor het boksen. Omdat als bedrijf uh naar een hoger niveau te brengen. Ik ben ook bewust daarom weg gestapt. Want ook binnen de boksbond zelf of binnen de mensen die zogenaamd strijden voor vrouwenboksen is die erkenning er niet. Want er zijn lievelingsdames en dat is het.”(Respondent 10, vrouw)

“Zelfs in die damessport omdat wij geen cultuur hebben en geen lijn en geen structuur van manier van werken haken we nu ook al af. Terwijl die sport die is in begin 2000 echt ontwikkeld eigenlijk pas 12 jaar echt oud en we lopen nu al achter.”(Respondent 7, man)

Deze belangenverstrengeling komt vaak niet ten goede van de sporter. De boksers zelf geven aan dat meer samenwerking en structuur de ontwikkeling van het vrouwenboksen positief zou beïnvloeden.

5.4 Agressie en veiligheid

De bokssport is een vechtsport en in de beeldvorming over de sport wordt het boksen vaak geassocieerd met agressie en geweld. In de interviews komen de thema's agressie en veiligheid veelvuldig naar voren. In deze paragraaf wordt dieper ingegaan op de betekenissen die de respondenten geven aan agressie en veiligheid in de bokssport, aan de hand van de volgende sub-paragrafen over: agressie, het spel en veiligheid.

5.4.1 Agressie

Aan agressie in de bokssport worden door de respondenten verschillende betekenissen toegekend. De meerderheid van de respondenten vindt de bokssport niet agressief en definiëren zichzelf ook niet als agressief. De bokssport werd door een aantal respondenten voor kennismaking met de sport wel geassocieerd met agressie.

“Ik wilde eigenlijk niet echt gaan boksen, ik zag het.. ja zo van na ik vond het een vrij agressieve sport. Ik dacht daar zitten alleen maar ordinaire mensen op. Of vooral ordinaire dames die alleen willen vechten”. (Respondent 10, vrouw)

Tijdens het beoefenen van de sport worden de respondenten in hun omgeving regelmatig met dit beeld geconfronteerd.

“Elke keer dat ik tegen iemand zeg dat ik boks zeggen ze 'oh, moet ik vast voor je uitkijken anders sla je mij een blauw oog', maar dat zou ik echt NOOIT doen”. (Respondent 2, vrouw)

De respondenten ervaren in de bokssport een spanning tussen enerzijds emoties als boosheid en agressie en anderzijds de beheersing en controle over deze emoties. Agressie wordt erkend maar de respondenten zien het boksen echt als een sport. Ze maken een duidelijk onderscheid tussen agressie uit boosheid of agressie ten behoeve van de wedstrijd. Hoe groter de beheersing en controle hoe hoger het niveau van de bokser. Het boksen wordt daarin vooral gezien als een spel dat gespeeld moet worden volgens de regels. De vrije keuze en sportief gedrag maakt daarin het grote verschil tussen vechten (agressie) en sport.

“Als een sport ja zo draag ik het ook uit naar bijvoorbeeld kinderen ofzo. Want bij boksen ga je uit van regels en uhm het zit heel dicht tegen vechten aan daarom is het ook zo moeilijk, maar je kiest er voor met de andere mensen met wie je bokst dus je inzet is de sport, en mijn inzet is niet om iemand klappen te geven om hem uit te schakelen zeg maar, die drive heb ik ook niet, ik hoef niet iemand k.o. te slaan. Ik wil punten winnen en ik wil winnen omdat ik iets bedacht heb in mijn hoofd.”(Respondent 3, vrouw)

De meeste respondenten vinden dat het slaan en stoten wel in de buurt komt van agressie maar zien agressie daarin vooral als een gebrek aan beheersing en overzicht in de ring.

“Hoe meer je er van weet, hoe vertraagder dat je het spelletje ziet, en alle technische dingen. Ja en dan zie je dat boksen gewoon een hele moeilijke technische sport is. Als je dat niet ziet dan zie je alleen maar het knokken, zeg maar.”(Respondent 4, vrouw)

“Ja... je hebt wel agressieve potjes, maar over het algemeen moet je gewoon heel gecontroleerd zijn want omdat je anders heel snel kans maakt om fouten te maken. Als je agressief gaat boksen, je moet toch echt blijven na denken, je moet eigenlijk je koppie er bij houden want vaak agressie, dan kun je niet nadenken”(Respondent 2, vrouw)

Tegelijkertijd wordt agressie door sommige respondenten gezien als voorwaarde om iemand goed te kunnen raken.

“Je moet enigszins agressiviteit hebben om iemand gewoon goed te kunnen raken. Want zonder agressiviteit heb je ook minder adrenaline bij wijze van spreken, en is het ook gewoon allemaal wat minder hard denk ik. Dus ja... Het is wel een agressieve sport, maar agressie overheerst niet, zeg maar.” (Respondent 8, vrouw)

5.4.2 Het spel

Hoewel alle respondenten het boksen uitdragen als een sport en zichzelf definiëren als atleet, ziet de ene bokser de sport meer als een spel en de ander bokser de sport meer als een duel, een krachtmeting.

“Wat boksen is? Ja het is geen spel maar het is echt wel het het... hoe heet dat het is het uhm jezelf meten eigenlijk aan de ander ja.. wel laten zien ja wat jij in huis hebt weet je wel, ja het is een duel en dat is het ook letterlijk want daar komt het ook vandaan van oorsprong dan” (Respondent 10, vrouw)

Deze twee benaderingen zijn van invloed op de stijl van de bokser. Waar de ene bokser meer voorkeur heeft voor een ‘vecht’-stijl die zich kenmerkt zich door fysiek contact en kracht (het duel), hebben andere boksers meer voorkeur voor een ‘spel’ stijl die zich kenmerkt door meer afstand en het gebruik van tactiek.

“En ik heb ook geleerd om zo weinig mogelijk klappen op te vangen, want ik weet iedere klap op je hoofd is ongezond, dus voor mij was altijd het spel, het eerste spel was niet incasseren, ontwijken en van daaruit toe te slaan. Daarom zie ik er nog zo goed uit (lacht).” (Respondent 7, man)

De meerderheid van de respondenten ziet het boksen als een spel, waarbij binnen het olympisch boksen punten winnen het belangrijkste doel is. Het gaat veel meer om niet geraakt worden dan de ander te raken. Ontwijken is belangrijker dan slaan. Het is een tikspel meer dan een gevecht. Door deze tactische en strategische elementen wordt de bokssport ook wel omschreven als een schaakspel waarin je vooral veel moet nadenken.

“Dan kan je net als bij schaken vooruit denken: zij gaat die geven, maar dat geeft niet want ik weet het en ik vang hem op en ik geef haar die en die stoot.” (Respondent 13, vrouw)

De respondenten geven aan dat het olympisch boksen vooral een hele moeilijke technische sport is. Het spel waarin ontwijken belangrijker is dan toeslaan vergt tactiek, strategie en techniek en zegt iets over het niveau van de bokser.

“Kijk normaal in mijn sport kun je winnen op punten. En als je goed genoeg, dan hoef je ook niet iemand neer te slaan, is ook vrij moeilijk met die korte rondes, komt bijna nooit voor in het olympisch boksen.” (Respondent 3, vrouw)

Bij deze benadering is de knock-out niet het belangrijkste doel van het olympisch boksen. Dit komt tot uiting in het aantal knock-outs binnen het olympisch boksen.

“Ik heb nog geen ongeluk gezien en ik ben al 25 jaar scheidsrechter. Nou dan toevallig vorige week ging er eentje knock-out, dat is de 2e die in 25 jaar knock-out is gegaan.” (Respondent 11, man)

5.4.3 Veiligheid

De knock-out wordt door de respondenten gezien als symbool voor de onveiligheid van de sport. Naast het lage aantal knock-outs zijn ook de randvoorwaarden waaronder het olympisch vrouwenboksen wordt beoefend van invloed op het gevoel van veiligheid. Zo is het bij het olympisch boksen verplicht om een kap te dragen en is de dikte van de padding van de handschoenen van invloed op de veiligheid. Hoewel de bescherming door sommige respondenten als een schijnveiligheid wordt gezien vindt de meerderheid de sport vooral veilig door de aanwezigheid van een scheidsrechter, ringarts en coach. Zij staan garant voor de veiligheid van de bokser tijdens de wedstrijd. De band en vertrouwen met name met de coach is hierin mede bepalend voor het gevoel van veiligheid.

Aan de andere kant wordt door de respondenten niet ontkend dat er risico's zijn verbonden aan de bokssport. Juist in de ring moet je fit zijn en getraind anders kan de sport gevaarlijk zijn. De knock-out mag dan vaak geen doel op zich zijn, de klappen op het hoofd worden wel gezien als onveilig.

“Maar voor de ring ook nee het is geen veilige sport, want elke klap die je op je hoofd krijgt is gewoon een klap op je hoofd. Voor mij staat het eigenlijk hetzelfde al een avondje doorhalen en heel veel sterke drank drinken. Je weet niet welke schade het aanricht. Je weet dat het niet goed is, alleen het zit in een andere kwab. Zo zie ik het. Weet je het is gewoon niet oké om klappen te krijgen eigenlijk.” (Respondent 10, vrouw)

en

“Boksen dat kun je niet half doen zeg maar, het is een risicovolle sport. Bijvoorbeeld met lopen je bent niet fit en je doet je wedstrijd niet goed dan kom je niet op tijd dan is het balen van je tijd maar er is verder niks met jou fysieks gevaarlijk. Terwijl boksen moet je al je niet goed de ring in gaat dan is het gewoon gevaarlijk.” (Respondent 3, vrouw)

5.5 Mannensport

In deze paragraaf wordt gekeken naar de betekenissen die worden gegeven aan het vrouwenboksen in de context van een mannensport. Wat is het beeld van de sport en hoe kijken vrouwen hier zelf tegenaan? Hoe verhouden zij zich tot deze beeldvorming en welke drempels en kansen ondervinden zij in de bokssport?

5.5.1 Mannelijke en vrouwelijke eigenschappen?

In de interviews komt naar voren dat een goede bokser een aantal eigenschappen en kwaliteiten moet hebben. Een aantal van deze eigenschappen worden daarin specifiek toegeschreven aan mannen en andere eigenschappen aan vrouwen. Zo worden de eigenschappen agressie, kracht en explosiviteit vaker toegeschreven aan mannen en sportief gedrag, finesse, sensitiviteit en perfectionisme toegeschreven aan vrouwen.

“En het is een mannensport omdat de ontlading van de agressie, daar lijkt het op, dat je die nodig hebt, en bij mannen is het vaker, explodeert dat, weet je, en dat zijn wel de kenmerken van de bokssport (..) Ja, uh en de tijdspanne eigenlijk die je daar voor nodig hebt. Vind ik wel meer bij een man passen. Ja dat klopt, dat is wel zo.” (Respondent 10, vrouw)

Aan de andere kant wordt het ontbreken van techniek en zacht slaan ook specifiek toegeschreven aan vrouwen.

“Ja boksen als een wijf (lacht), tikken zacht slaan, geen techniek gewoon een wijf, ja snap je wat ik bedoel? Ik weet niet, echt een wijf gewoon, ik weet niet hoe je dat moet uitleggen.” (Respondent 9, vrouw)

Dat dit verschil niet altijd op gaat blijkt uit het volgende citaat:

“Dan krijg je een klap van een jongen en dan zeggen ze “dat is goed moet je met jongens sparren, zo een harde klap zul je nooit krijgen van een meisje” Dat is ook een groot misverstand, want ik heb een keer een wedstrijd gehad en dan kreeg ik een klap en dat was ook per direct in die ring wat er door me heen schoot. Dit is een misverstand (lacht). Deze klap is minstens zo hard als die ik van een jongen zou krijgen”. (Respondent 13, vrouw)

Bij de respondenten zie je een verschil in waardering van deze eigenschappen. Aan de ene kant wordt kracht, snelheid en explosiviteit hoog gewaardeerd en aan de ander kant wordt het gebruik van techniek en het kunnen anticiperen op je tegenstander gezien als mooi en goed boksen.

Opvallend is dat vooral de mannelijke respondenten het technische aspect van vrouwenboksen hoog waarderen.

“Oud boksers die vinden het maar niks. Maar ik denk het wel! Ik ben eh, ik zie het natuurlijk regelmatig bij de wedstrijden en maar ik vind de dames, ja, ze laten het mooiere boksen zien als de heren. De heren willen nog weleens met de binnenkant slaan. Ze willen nog weleens vast houden en dat doen dames niet. Zo zou eigenlijk gebokst moeten worden en de heren gaan over meer tot gevecht. En dat heeft niks met boksen te maken.” (Respondent 11, man)

Terwijl een aantal van de vrouwelijke respondenten naast techniek ook juist de kracht en snelheid waarderen.

“Ja, die ziet eruit als een meisje maar die bokst als een jongen, snap je? Explosief, krachtig snelheid en bij de meeste meisjes dan, boksen moet geen verschil zijn tussen damesboksen en herenboksen, vind ik. Je wil mee doen aan een jongenssport (?!) Dan moet je ook de technieken beheersen van een jongen.” (Respondent 9, vrouw)

“Verder moet je zeker als vrouw rechtop kunnen blijven staan, en niet kleinzerig zijn, en kunnen incasseren. Uhm ja, en dan op een gegeven moment komt het doorzettingsvermogen, maar ook de discipline en je leefstijl, denk ik. Dat zijn dan net weer aan de top die kleine procentjes van uh ja, de top, of niet de top”. (Respondent 13, vrouw)

Hoewel er een hoge waardering is voor 'mannelijke' eigenschappen geven veel respondenten aan dat het uiteindelijk vooral draait om ambitie en talent en worden deze eigenschappen niet specifiek toegeschreven aan sekse.

“Nee, het is niet een jongen die beter is of een meisje die beter is. Het is wie traint er het hardste, wie wil er alles voor laten, wie wil er alles voor doen. Of dat nou een jongen of een meisje is.”(Respondent 9, vrouw)

Opvallend is dat in de vergelijking tussen mannenboksen en vrouwenboksen zowel de verschillen als de gelijkwaardigheid wordt benadrukt. Dit verschil komt onder andere naar voren in de manier van training geven en sportief gedrag.

“Minder tijd is het niet, maar er is geen andere manier. Terwijl er absoluut 2 manieren zijn. 1 manier om een man te trainen en absoluut een andere manier om een vrouw te trainen, en die was er niet. Dus je hebt maar 1 weg. Nee, dan ben je niet gelijkwaardig. Niet minderwaardig maar, je loopt gewoon mee. Maar eigenlijk kun je er misschien meer uithalen als je ook daadwerkelijk getraind wordt of meer gericht gekeken wordt naar het feit dat jij een vrouw bent. Mannen en vrouwen zijn niet gelijk.” (Respondent 10, vrouw)

“Sportiviteit, vrouwen zijn wel heel sportief naar elkaar vind ik en dat is bij de mannen nog wel echt dat spelletje van whihi. Dat het meteen zo een vijand is weet je wel. Dat is bij vrouwen veel minder vind ik. Buiten na de ring is het, nou generaliseer ik natuurlijk ook bij de mannen dat het altijd zo is, maar in principe is het bij de vrouwen na de ring buiten is het gewoon heel erg gezellig. En daar zouden mannen nog wel misschien nog wat van kunnen mee pikken.” (Respondent 3, vrouw)

Tegelijkertijd zijn er, ondanks alle verschillen die worden aangegeven, respondenten die niet zo veel verschil zien tussen mannen en vrouwenboksen.

“Dat vind ik onzin, ja dat vind ik echt onzin, vrouwen kunnen net zo goed boksen als mannen en dit jaar komen er ook Olympische Spelen voor vrouwen dus dan zullen wel mensen zien dat vrouwen ook kunnen boksen” (Respondent 1, vrouw)

5.5.2 Drempels en kansen

Voordat de bokkers in aanraking komen met de sport is het beeld dat de bokssport een mannensport is reeds aanwezig.

“Toen zei mijn broertje ‘ga anders met mij mee boksen’. Ik dacht echt naja dat is toch helemaal niks voor meisjes? Dat dacht ik echt. Ik had er nog nooit over nagedacht of er mee geconfronteerd geweest (lacht). Toen gingen we trainen en uuh nou die eerste les ik dacht echt geweldig, wat geweldig is dit.” (Respondent 14, vrouw)

De meerderheid van de respondenten bevestigt dat boksen een mannensport is. Dit wordt enerzijds verklaard doordat er meer mannen zijn dan vrouwen die de sport beoefenen en anderzijds doordat eigenschappen als agressie en kracht specifiek worden toegeschreven aan mannen.

“En al helemaal als vrouw zijnde het is toch een manier om te vechten die misschien veel minder in een vrouwelijke aard zit. Ze zeggen, ja het is een mannensport.” (Respondent 10, vrouw)

Doordat boksen als mannensport wordt gezien is het niet zo vanzelfsprekend om als vrouw te gaan boksen. Het idee dat boksen niet geschikt is voor vrouwen zie je bij een aantal respondenten terug komen in de aanloop naar de sport.

“Ja, ik uh ik wilde al heel snel boksen al voordat ik als die andere sporten ging doen, maar ik mocht dat nooit. Hij zei dat is niks voor jou ga maar ballet doen of dansen ofzo. Ga jezelf opmaken (lacht) doe maar iets maar niet boksen, boksen is niks voor meisjes”(Respondent 9, vrouw)

Tijdens de ontwikkeling zie je bij een aantal respondenten dat dit traditionele beeld negatief van invloed is op de kansen en mogelijkheden van de sporter. In sommige gevallen worden drempels specifiek toegeschreven aan sekse. Aan de andere kant zie je dat de minderheidspositie van vrouwen in de bokssport juist ook kansen kan creëren. De ervaringen zijn zowel positief:

“ik ben vrij snel op een WK terecht gekomen en het geluk gehad dat ik bij de laatste 8 belandde (..) dus zeker qua kansen wel mogelijkheden gekregen (..) Want ja een jongen die talent heeft ja het zal best, maar een meisje die talent heeft. Hoe vaak komt er een meisje binnen waarvan je denkt, dat kan wel wat worden, ja? (Respondent 13, vrouw)

Als negatief:

“Ja heel erg, ja ja ...ja erg uhm. Omdat ik soms meer deed of eigenlijk meer deed dan de jongens, en ik gewoon heel veel ambitie heb, en je wordt gewoon niet gezien. Ja, dat uhm, dat gun je niemand.”(Respondent 4, vrouw)

“Toen werden mijn ogen geopend. Het bleek dat de mensen om mij heen gewoon geen zin hadden om die extra moeite te doen voor haar, of het geld ontbrak, ik weet het niet, het was veel makkelijker om voor 10 jongens een tegenstander te zoeken, dan 1 meisje op een of andere manier.”(Respondent 5, man)

Een andere drempel die door veel respondenten wordt benoemd is dat er nog veel boksscholen zijn die vrouwen weren.

“Maar zoals ik zeg, binnen de boksschool dan neemt niet iedereen je serieus en dat zal altijd zo blijven en dat zal ook wel altijd zo zijn”. (Respondent 13, vrouw)

“ja zeker boksscholen die nog vrouwen weren, die daar geen, dat noemen ze dan 'daar hebben we geen kleedkamer voor' en 'we hebben geen vrouwen' (..) mannen komen om te trainen en vrouwen komen ook natuurlijk om te trainen maar, daarna beginnen ze met hun ogen te knippen.”(Respondent 11, man)

Tegelijkertijd zie je dat, ongeacht of je man of vrouw bent, iedereen welkom is als je maar laat zien dat je serieus wilt trainen.

“kijk als je gewoon binnen komt om te trainen dan heb je al meteen dat respect. (..) Als je niet binnen komt en denkt van ja, ik uuh ik kom even meedoen aan een boksklasje en je loopt de hele dag te giechelen. Ja dat is gewoon vervelend. Maar als jij gewoon komt om te trainen. Dan maakt het niet uit als jij een nieuweling bent en nog niks kan, Maar gewoon wil, en uuh nee ik heb me nooit echt. Ik heb me altijd wel heel welkom gevoeld in the gym.”(Respondent 14, vrouw)

Enkele respondenten zien verandering in de bokssport en er zijn ontwikkelingen die de drempels steeds verder wegnemen.

“ja zeker, ja, er zijn nu ook kleedlokalen voor dames en dat was vroeger niet (lacht). Nee, nee als je ja toen ik begon met boksen 2007 toen was mijn trainer destijds die had toen ook echt zoiets van ja maar dame daar ga ik uhm, het was dat ik het afdwong of dwong (lacht).” (Respondent 4, vrouw)

5.5.3 Stereotypering

Het dominante beeld van de bokssport als mannensport is van invloed op de stereotypering. Zo wordt de bokssport volgens de respondenten door de buitenwereld gezien als een agressieve mannensport. Deze beeldvorming komt, volgens de respondenten, vooral door het gebrek aan kennis over de sport. De respondenten worden zowel in de bokssport als in hun omgeving met dit beeld geconfronteerd.

“Die mannen die durven dan niet mee te tikken. Dat voelt ook een beetje respectloos. Zo van ja hallo weet jewel, je weet toch dat ik kom boksen. Dus boks dan mee in plaats van te denken oh, dat is een vrouw daar ga ik dan niet tegen ofzo”.(Respondent 13, vrouw)

“Dat we allemaal lesbisch zijn volgens mij, en kenauw, grove dames, agressie. Want op mijn werk bijvoorbeeld ik werk bij een bank ‘als het haar niet bevalt dan krijg je een klap voor je smoel’, en dat bedoelen ze allemaal als grapje want ze kennen mij immers. Maar dat is het grootste misverstand dat een bokser wordt gezien als een vechter en veel minder als een atleet.” (Respondent 10, vrouw)

De directe omgeving van de respondenten zijn overwegend positief.

“Ja, nou mijn vader die bokste natuurlijk zelf dus die vind het ... die vind het stiekem wel leuk, ja hij vind het zeg maar wel leuk en hij is wel trots op me, maaaaar ik voel soms ook wel aan hem dat ie soms ook denkt van, weet je, 'nou, had ik je nou maar nooit kennis moeten laten maken met boksen dan had je leven er misschien heel anders uitgezien'. Maar goed, ja, in principe... Maar iedereen verder wel positief hoor, vrienden en collega's enz. Allemaal positief.”(Respondent 8, vrouw)

De beeldvorming is van invloed op de normering. Hierdoor worden er soms andere eisen gesteld aan mannen en vrouwen.

“Wel als je een beetje goed bent he das toch een meisje? Het zet wel een stempel oh dat is een meisje snap je ...dus die zal wel niet zo goed zijn. Maar daarom moet je extra hard trainen, als je in een jongenswereld wil sporten, iets wat echt een jongenssport is dan moet je 2 , 3 x zo hard trainen om daar boven te komen drijven.”(Respondent 9, vrouw)

“Omdat een vrouw, om de mensen te overtuigen dat ze kan boksen, en om 2x zo goed te moeten zijn in verhouding eigenlijk als een man, om die erkenning te krijgen. Vrouwen moeten eigenlijk veel harder trainen om erkenning te krijgen als een man. 100%. Want een man wordt veel eerder serieus genomen dan een vrouw. In deze kringen dan.” (Respondent 5, man)

En is het moeilijk te voldoen aan de gestelde eisen

“Ja, ja sowieso qua kracht. Mannen zijn zo veel sterker (lacht) maar het is wel gewoon goed om mee te trainen. Omdat we met zo weinig meisjes zijn, is het juist goed om met mannen te trainen, maar zelf kom je wel tekort als meisje, vaak.”(Respondent 2, vrouw)

Dat een beeld kan veranderen blijkt uit het volgende voorbeeld:

“Ik vind vrouwenboksen mooi maar ik moet wel eerlijk zeggen ik heb wel de moeite nemen om te gaan kijken, en ik heb de moeite moeten nemen om me erin te verdiepen, en daar werd ik eigenlijk toe gedwongen door die dochter van mij. Want als het niet zo was dan had ik nog steeds hetzelfde gedacht en die mensen moeten uit hun oude gedachte.”(Respondent 5, man)

De vooroordelen over het vrouwenboksen worden door de respondenten erkend als drempel voor de ontwikkeling van de sport. Aan de andere kant zijn veranderingen zichtbaar en zien de respondenten heel veel kansen voor de sport. Zolang het traditionele beeld aanwezig is vergt het in ieder geval veel wilskracht om de bokssport te beoefenen.

“Ook altijd wel aan heb gegeven bij mijn trainer wat ik wou en die heeft nooit gezegd jij mag niet of je kan nie omdat je een vrouw bent. Het is niet zijn voorkeur dat denk ik wel en dat merk ik ook wel. Ik denk goed, ik wil die sport doen en daarin heeft ie nooit gezegd dat dat niet kon of niet mocht. Als iemand tuurlijk wel geïnspireerd is, dan kan iemand je door je moeilijke punten heen hellepe of nog meer mogelijkheden creëren. Dat is dan een ander uiterste, dat is ook niet gebeurt. Ik heb het vooral zelf moeten doen, maar dat vind ik ook prima. Ja goed zo is het dan, ofzo (lacht).”(Respondent 3, vrouw)

“ja echt lang de hele tijd gezeurd, gezeurd ik wil boksen ik wil boksen, en toen zei hij waarom wil je gaan boksen (vader) ik zei ik wist niet eens waarom ik het wou he (!) ik wou het gewoon een keer doen. Ik zei ja ik wil boksen toen ben ik een keer, toen zei hij oke je mag meedoen je mag 1 x van mij mee trainen, je mag boksen, maar als je dan een klap

*krijgt en je gaat huilen dan heb je 3 weken straf want jij wil toch zo graag gaan boksen?! Ik zeg oke (..) toen kreeg ik klappen (lacht) toen heb ik niet gehuild, toen dacht ik dit is het..”
(Respondent 9, vrouw)*

6 Analyse

Op basis van empirische bevindingen die zijn beschreven in hoofdstuk 5, wordt in dit hoofdstuk de resultaten geanalyseerd. Door gebruik te maken van de inzichten verkregen in hoofdstuk 4 wordt een verbinding gelegd tussen de empirische data en de theorie. Door middel van deze analyse zal antwoord gegeven worden op deelvraag 3 en 4. In paragraaf 6.1 wordt antwoord gegeven op deelvraag 3: Hoe verhouden vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen zich tot bestaande discourses over de bokssport en vrouwenboksen? In paragraaf 6.2 wordt antwoord gegeven op deelvraag 4: Hoe is de relatie tussen de betekenisgeving en de discourses van invloed op de toegankelijkheid?

6.1 *Verhouding maatschappelijke discourses tot betekenisgeving*

Uit de empirische data komen de verschillende discourses over de bokssport duidelijk naar voren in de betekenissen die worden gegeven aan de bokssport. De maatschappelijke discourses voortkomend uit de theorie worden in de data zowel bevestigd als ontkend of tegengesproken. Uit de data komen de discourses over agressie en gender het sterkst naar voren. Aan de hand van deze twee discourses worden de betekenissen ten aanzien van het vrouwenboksen geanalyseerd.

6.1.1 **Het discours agressie**

Uit de data blijkt dat agressie duidelijk naar voren komt in de dominante betekenisgeving aan de bokssport. Het discours 'boksen is agressief' speelt met name in de fase voor kennismaking met de bokssport een rol. Het olympisch vrouwenboksen wordt door dit discours beïnvloed op verschillende wijze. Op individueel niveau is het discours van invloed op gedrag en handelen van de sporter. Dit varieert van niet mogen (beperking), langer twijfelen (gedrag) en de keuze voor een andere sport (handelen). Dit komt overeen met de theorie van Foucault waarin discourses niet los staan van macht en autoriteit en van invloed zijn op ons handelen.

In de constructie van betekenissen ten aanzien van agressie is een verandering in betekenisgeving zichtbaar door beleving en ervaring. Uit de theorie komen over het maatschappelijk discours 'boksen is agressief' twee perspectieven naar voren 1: boksen als gevecht en 2: boksen als sport. Deze twee perspectieven komen in de empirische data tot uitdrukking in de stijl van de bokser. De 'vecht'-stijl en de 'sport'-stijl. In de vechstijl komt het meet-element duidelijker naar voren en is fysieke kracht en het incasseringsvermogen dominant. In de sportstijl is het spelelement belangrijk en kenmerkt deze stijl zich meer door afstand en het gebruik van tactiek. Uit de empirische data blijkt dat agressie op laag niveau (minder ervaring) meer aanwezig is dan op hoog niveau (meer ervaring). Agressie wordt op hoog niveau vooral gezien als een gebrek aan controle en op laag niveau

gekoppeld aan boosheid. Aan de andere kant wordt gecontroleerde agressie ook op hoog niveau positief gewaardeerd en gezien als een soort voorwaarde om te kunnen presteren. Dit betekent dat de spanning tussen beheersing en controle over agressie altijd aanwezig is maar de beheersing toeneemt naar mate het niveau stijgt.

In de betekenisgeving aan agressie in het olympisch vrouwenboksen worden de kenmerken ontwijken, techniek en tactiek dominant gemaakt. De sportstijl is dus dominant in de betekenisgeving aan het vrouwenboksen en wijkt hierin sterk af van het maatschappelijk discours over agressie benaderd vanuit perspectief 1. In dit maatschappelijk discours 'boksen als gevecht' zijn de kenmerken toeslaan, agressie en de knock-out dominant. Dit verschil in betekenisgeving is van invloed op het kenmerk veiligheid. Het maatschappelijk discours vanuit het perspectief waarin de sport meer als een gevecht wordt gezien sluit meer aan bij de 'vecht'-stijl. In de vechtstijl wordt het discours dat boksen een duel is bevestigd. In de betekenisgeving wordt er meer waarde gehecht aan het publiek en daarmee de attractiviteit van de sport. Deze wordt vergroot door middel van de sensatie van het gevecht. Doordat de nadruk meer ligt op het 'toeslaan' wordt het discours over 'boksen is agressief' versterkt en daarmee het discours 'boksen is onveilig'.

De dominante stijl in het olympisch vrouwenboksen is de sportstijl en deze sluit aan bij het maatschappelijk discours waarin boksen wordt gezien als sport. Zowel uit de empirische data als in het maatschappelijk discours worden hierin juist de beheersing van agressie en de controle dominant gemaakt. Doordat de nadruk wordt gelegd op het 'ontwijken' wordt het discours 'boksen als uitweg' en 'boksen als sport' versterkt. Dit versterkt het discours 'boksen is veilig'.

6.1.2 Verhouding

Vanuit de structuratietheorie van Giddens wordt de sociale structuur gevormd door interactie. De vorming van een sociale structuur is een dynamisch proces tussen structure en agency. Door te handelen wordt de sociale structuur zowel bevestigd als ontkend en is deze continu aan verandering onderhevig (Dom, 2005). Het discours 'boksen is agressief' is de heersende gedachte achter de sociale structuur en van invloed op ons denken en handelen. Uit de empirische data blijkt dat het maatschappelijk discours 'boksen is agressief' gedeeltelijk wordt bevestigd maar met name wordt uitgedaagd. In de verhouding tot dit discours komt de weerstand tot uitdrukking in het handelen. Door middel van het sterk benadrukken van het spel-element, de techniek, sportief gedrag en het 'niet-agressief' en 'hoog' opgeleid zijn vindt er een herdefiniëring plaats van het maatschappelijk discours. Met als gevolg dat de bestaande sociale structuur gaat schuiven en ander handelen mogelijk wordt gemaakt. In dit proces van wisselwerking tussen structure en agency komt de verhouding tot uitdrukking. De herdefiniëring van de sociale structuur als sport laat zien dat het dominante discours ten aanzien van agressie nog steeds aanwezig is. Door *agency* wordt de hogere waardering voor techniek en beheersing van agressie in de interactie bevestigd en wordt het discours 'boksen is een sport' dominant gemaakt in het olympisch vrouwenboksen.

6.1.3 Het discours gender

In de betekenisconstructie aan het olympisch vrouwenboksen worden eigenschappen in de bokssport specifiek toegeschreven aan gender. Dit komt overeen met het maatschappelijk discours waarin fysieke kracht, snelheid en prestatie dominant zijn in de betekenisgeving aan de bokssport en gekoppeld wordt aan mannelijkheid. Het gender discours is van invloed op de beeldvorming en speelt zowel voor kennismaking met de sport als tijdens beoefening een rol in de betekenisgeving aan het olympisch vrouwenboksen. In de fase voor kennismaking met de sport is het gender discours zowel positief als negatief van invloed op de sport. Op individueel niveau trekt het zowel aan (heroïsche mannelijkheid), als dat het afstoot (boksen is een mannensport).

In de betekenisconstructie aan het olympisch vrouwenboksen is aan de ene kant het kenmerk 'techniek' dominant en aan de andere kant de kenmerken 'snelheid' en 'explosiviteit'. Uit de empirische data blijkt dat kracht, snelheid, agressie en explosiviteit kenmerken zijn die worden gekoppeld aan mannelijkheid en kenmerken als sensitiviteit, techniek en gebrek aan techniek aan vrouwelijkheid. Uit de data blijkt dat de 'mannelijke' eigenschappen, met uitzondering van agressie, hoger worden gewaardeerd dan de 'vrouwelijke' eigenschappen. Het discours 'boksen is een mannensport' wordt hierin gedeeltelijk bevestigd en is van invloed op de betekenisconstructie van gender. Het verschil in waardering sluit aan bij het concept van hegemoniale mannelijkheid van Connell. Doordat 'mannelijkheid' dominant is in de betekenisgeving hoger wordt gewaardeerd is dit discours negatief van invloed op de ontwikkeling van het olympisch vrouwenboksen. Op individueel niveau komt de invloed van dit discours tot uitdrukking in gedrag (vergelijken) en handelen (2x zo hard trainen). Op macro-niveau is dit discours van invloed op de ontwikkeling doordat de sport moet voldoen aan de (dominante) kenmerken van het mannenboksen.

Uit dit onderzoek blijkt dat gender op laag niveau (recreatief) een grotere rol speelt dan op hoog niveau (topsport). Op laag niveau wordt gender, volgens de theorie van Butler(1993), geconstrueerd vanuit een binaire logica waarin het verschil tussen mannen en vrouwen het uitgangspunt vormt. Dit betekent dat op laag niveau het krachtsverschil wordt benadrukt. In de betekenisconstructie ten aanzien van gender is op laag niveau het beeld 'vrouwen kunnen niet boksen' dominant. Dit betekent dat vrouwen in sommige situaties op laag niveau minder serieus worden genomen. Dit discours is van invloed op gedrag (aanpassen vs. bewijzen) en handelen (inhouden vs. toename agressie). Uit de data blijkt dat het dominerende normatieve beeld dat vrouwen niet kunnen boksen wordt uitgedaagd, dit is in overeenstemming met de theorie van Elling en Knoppers (2005).

Op hoog niveau worden eigenschappen minder toegeschreven aan gender maar is het 'sport' discours en de identificatie als 'atleet' dominant. Mannelijke en vrouwelijke eigenschappen lijken er minder toe te doen. Kenmerken als discipline, ambitie en talent worden toegeschreven aan het individu. De nadruk ligt meer op wat vrouwen doen dan wat van hen wordt verwacht. Dit is in overeenstemming met de gender theorie van Connell. Dit betekent dat het vrouwenboksen op hoog niveau serieuzer wordt genomen en de kenmerken minder worden toegeschreven aan sekse en meer aan de individuele

capaciteiten. Wel blijft het kenmerk 'kracht' waarop verschillen tussen mannen en vrouwenboksen wordt benadrukt dominant en is 'techniek' het dominante kenmerk in de betekenisgeving aan het vrouwenboksen.

6.1.4 Verhouding

Uit de empirische data blijkt dat het maatschappelijk discours 'boksen is een mannensport' gedeeltelijk wordt bevestigd maar met name wordt uitgedaagd. Het discours 'boksen is een mannensport' wordt gedeeltelijk in stand gehouden doordat eigenschappen worden toegeschreven aan gender en 'mannelijke' eigenschappen hoger worden gewaardeerd. Dit bevestigt de hegemoniale structuur waarin mannelijkheid hoger wordt gewaardeerd dan vrouwelijkheid. Aan de andere kant is er weerstand en wordt de gelijkheid tussen mannen en vrouwen benadrukt en worden eigenschappen niet per definitie toegeschreven aan gender. De sociale structuur is dus niet vaststaand maar kan veranderen door handelen en het handelen in de sociale structuur (agency) bevestigt de sociale structuur. De invloed van het gender discours wordt zichtbaar in de verhouding tussen vrouwelijkheid en de dominante kenmerken van de bokssport. De discourses mannelijkheid en vrouwelijkheid lijken te botsen in de bokssport. Het vrouw zijn in de bokssport brengt een spanning met zich mee omdat zowel het ideaal beeld van het vrouwelijk lichaam als de sociale verwachtingen van vrouwen niet aansluiten bij het dominante discours 'mannelijkheid'. Het gender discours is van invloed op de normering (macro-niveau) en het gedrag en handelen van vrouwen in de bokssport (micro-niveau). De weerstand komt op individueel niveau tot uitdrukking in het benadrukken van heteroseksuele geaardheid, vrouwelijke eigenschappen en er vrouwelijk (mooi) uitzien. Aan de andere kant identificeren ze zich sterk als wedstrijdboxer (competitie) en zetten zich af tegen het recreatief-boksen (weerbaarheid). Vrouwen verhouden zich tot dit maatschappelijk discours door zich te herdefiniëren als 'atleet' waardoor ze minder last hebben van stereotypering. In verhouding tot het maatschappelijk discours ten aanzien van de bokssport als mannensport is in de reconstructie van betekenisgeving (agency) aan het vrouwenboksen het 'sport' discours en de identificatie als 'atleet' dominant.

6.2 Invloed betekenisgeving op de toegankelijkheid

Gebaseerd op de inzichten verkregen in paragraaf 6.1 wordt in deze paragraaf antwoord gegeven op deelvraag 4: Hoe is de relatie tussen de betekenisgeving en de discourses van invloed op de toegankelijkheid? Dit met als doel inzichtelijk te maken op welke wijze discourses van invloed zijn op de betekenisgeving, het handelen en daarmee de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen.

6.2.1 Invloed discourses op toegankelijkheid

De maatschappelijke discourses over de bokssport zijn van invloed op de beeldvorming en daarmee op de toegankelijkheid van het vrouwenboksen. De heersende discourses zijn

zowel positief als negatief van invloed op de toegankelijkheid van de sport. Waarbij de maatschappelijke discoursen in de aanloop nog overeenkomen met de betekenisgeving uit de data is deze na kennismaking met de sport beduidend anders. De beeldvorming is dus veranderlijk door beleving. Deze verandering is zichtbaar zowel bij de sporters zelf als in de directe omgeving. Doordat het dominante beeld in de media en de maatschappij sterk verschilt ten opzichte van de dominante betekenisgeving uit de data zijn beide discoursen in de aanloopfase sterk van invloed op de sportdeelname en toegankelijkheid van het vrouwenboksen. Het gender discours beïnvloedt de sport doordat vrouwenboksen minder serieus worden genomen en zich meer moet bewijzen. Het discours agressie (perspectief 1) beïnvloedt de toegankelijkheid van de sport doordat het vrouwenboksen wordt geassocieerd met geweld en onveiligheid en daardoor minder geschikt wordt geacht als sport voor vrouwen.

6.2.2 Invloed sociale structuur op de toegankelijkheid

Zowel de bestaande discoursen als de gevolgen van het handelen worden zichtbaar in de vorming van de sociale structuur. In dit proces van betekenisgeving is de verandering zichtbaar door de vorming van 'nieuwe' discoursen. Aan de andere kant zie je dat de invloed op de sociale structuur door het individuele handelen beperkt wordt door een traditionele opvatting over de sport. Hierdoor lijkt de sociale structuur meer aan te sluiten bij mannen dan bij vrouwen. Voortkomend uit het discours 'boksen is een mannsport' vindt er op het niveau van de boksschool in sommige gevallen nog uitsluiting plaats op basis van sekse. De sociale structuur is daarmee van invloed op het handelingsperspectief van de sporter en beperkt deze in het creëren van mogelijkheden en kansen. Het individu wordt beperkt door de structuur en kan niet geheel onafhankelijk handelen. Hierdoor is het beperkt in staat om de structurele beperkingen te beïnvloeden. Doordat de actor in de context van de bokssport niet volledig onafhankelijk kan handelen is er sprake van een machtsproces. Actoren die bepalend zijn in de sociale structuur op basis van autoriteit zijn bijvoorbeeld de trainers. Daarnaast blijkt dat op bestuurlijk en organisatorisch niveau de organisatie van het vrouwenboksen sterk afhankelijk is van een klein aantal mensen. De bestaande handelingspatronen uit het verleden verbonden aan het discours 'boksen is een mannsport' vormen een belemmering voor de ontwikkeling van het olympisch vrouwenboksen. Deze sociale structuur is niet vaststaand en in de interactie komt een sterke 'agency' naar voren. Uit de resultaten blijkt dat de dominante betekenisgeving aan de bokssport is verbonden met gender maar ook dat in de herdefiniëring van de bestaande sociale structuur andere discoursen dominant worden gemaakt. In dit proces van verandering definiëren vrouwen zichzelf als atleet en het olympisch vrouwenboksen als topsport. Deze herdefiniëring maakt de sociale structuur toegankelijker voor vrouwen doordat de bestaande discoursen als agressie en vechten eerder worden gekoppeld aan mannelijkheid. De 'nieuwe' discoursen worden gekoppeld aan sport waardoor mannelijkheid en vrouwelijkheid minder dominant zijn in de betekenisgeving. In dit proces van verandering is ook de toename van vrouwen in de bokssport van invloed op de betekenisgeving en dominante beeldvorming. Doordat steeds meer vrouwen de bokssport gaan beoefenen wordt de zichtbaarheid vergroot. Uit de resultaten blijkt dat

bewustwording van de mogelijkheden kan leiden tot verandering maar dat de traditionele visie de ontwikkelingen in het olympisch vrouwenboksen afremt.

6.2.3 Andere factoren

Naast het maatschappelijk discours zijn ook andere factoren van invloed op de toegankelijkheid van de sport. Zo is het wedstrijdboksen geen sport die je er 'bij' kunt doen. Uit de data en observaties is gebleken dat vooral tijd en het gebrek aan (regelmatige) competitie een reden is om niet te gaan wedstrijdboksen. De organisatie en sociale structuur van de sport speelt daarin een grote rol in de doorstroming van breedtesport naar topsport. De drempel om wedstrijden te gaan doen is groot en erg afhankelijk van stimulatie uit de omgeving van de sporter. Deze stimulatie vindt nog lang niet overal plaats. Naast het feit dat vrouwen niet altijd 'gezien' worden kost het ook veel tijd om beter te worden in de sport. Zowel de organisatie als de kenmerken van de bokssport als de ambitie en talent van de sporter zijn spelen mee in de toegankelijkheid van de sport.

7 Conclusie

In dit hoofdstuk wordt de centrale hoofdvraag beantwoord door middel van het beschrijven van de conclusie.

Hoe verhouden de betekenissen die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen zich tot de maatschappelijke discourses over de sport en wat zijn de consequenties voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen?

Op basis van de verkregen inzichten kan geconcludeerd worden dat er een proces gaande is waarin betekenissen aan het olympisch vrouwenboksen continu opnieuw worden gevormd. In dit proces van betekenisgeving worden de 'bestaande' maatschappelijke discourses zichtbaar en komen zij telkens terug. De dominante discourses zijn dus nog steeds aanwezig en van invloed op de betekenisconstructie. Het onderzoek laat zien dat er een verschil is tussen de dominante opvattingen van de wedstrijdboxers over het olympisch vrouwenboksen en de maatschappelijke discourses voortkomend uit de media en literatuur. De maatschappelijke discourses ten aanzien van de bokssport zijn terug te zien in het gedrag en handelen van de verschillende respondenten. Uit dit onderzoek blijkt dat de beeldvorming over de bokssport met name voor kennismaking met de sport van invloed is op het gedrag en handelen van het individu en deze veranderlijk is door beleving en bewustwording.

Er worden verschillende betekenissen gegeven aan gender en agressie. De sociale structuur die voortkomt uit deze sociale interactie bevestigt het discours van mannelijkheid en daarmee de hegemoniale structuur van de bokssport. Tegelijkertijd zien we dat bestaande discourses worden uitgedaagd en andere discourses dominant worden gemaakt. In de wisselwerking met de bestaande sociale structuur worden kenmerken als veiligheid, techniek, beheersing en controle van agressie, tactiek en strategie dominant gemaakt. Zowel bewust als onbewust verhouden zij zich tot de bestaande discourses. In dit proces van betekenisconstructie blijkt dat zij zich vooral identificeren als atleet en als wedstrijdboxer en het olympisch vrouwenboksen definiëren als topsport. Een gevolg van deze herdefiniëring is dat het de sociale structuur toegankelijker maakt voor vrouwen doordat het 'sport' discours minder sterk wordt gekoppeld aan gender en ze hierdoor minder last hebben van stereotypering. Dit in tegenstelling tot de maatschappelijke discourses over de bokssport waarin de kenmerken 'agressie' en 'vechten' eerder wordt geassocieerd met mannelijkheid. De consequentie van deze verhouding is dat het discours 'boksen is agressief', 'boksen is onveilig' en 'boksen is voor mannen' de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen kan verkleinen. Indien het olympisch vrouwenboksen zich profileert vanuit het 'sport' discours, vergroot dit de toegankelijkheid doordat eigenschappen niet per definitie worden toegekend aan gender maar aan de individuele capaciteit. Aan de andere kant voelen deze vrouwen zich ook aangetrokken tot aspecten uit

het maatschappelijk discours en kan een ander beeld de aantrekking tot de sport ook verkleinen.

De ontwikkeling van de sport wordt met name beperkt door een traditionele visie op de bokssport. De sociale structuur van de bokssport sluit overwegend beter aan bij mannen dan bij vrouwen. Aan de andere kant zien we dat deze sociale structuur nu een bepaalde doelgroep aantrekt door de mogelijkheden tot snelle doorontwikkeling in de sport. In de context van Nederland zien we dat de bokssport moeite heeft zich structureel te ontwikkelen. Nu lijkt het misschien dat dit alleen met gender te maken heeft dat de sport zich moeizaam ontwikkelt. Maar geldt dit voor mannen niet ook? Ook andere factoren spelen hierin een rol. Meer structuur, aandacht voor talentontwikkeling en voor de overgang tussen het recreatie- en wedstrijdboksen zou de ontwikkelingen in het olympisch vrouwenboksen kunnen stimuleren. Dit onderzoek heeft in beeld gebracht dat de wijze waarop de sport georganiseerd is, de kenmerken van de sport, de beeldvorming en de dualistische visie waarin de nadruk wordt gelegd op het verschil tussen mannen en vrouwen in plaats van persoonlijke capaciteiten van invloed zijn op de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen. De erkenning en toename van vrouwen in deze sport vergroot de zichtbaarheid en lijkt positief van invloed op de beeldvorming. Tegelijkertijd zijn bestaande discoursen sterk van invloed op de betekenisgeving en blijft het zoeken naar een balans waarin het beeld van het olympisch vrouwenboksen voldoende tot haar recht komt.

8 Discussie

Dit onderzoek laat zien dat de betekenissen die aan het olympisch vrouwenboksen worden gegeven complex en gelaagd in elkaar zitten. Het proces van sociale verandering is niet eenduidig en continu aan verandering onderhevig. Dit onderzoek laat zien hoe discoursen van invloed zijn op de betekenisgeving en maakt zichtbaar welke kenmerken in de sociale structuur in dit onderzoek dominant zijn. Deze kenmerken zijn van invloed op de participatie. Het laat zien dat de betekenisgeving aan gender en de sociale verwachtingen ten aanzien van mannen en vrouwen de participatie van vrouwen in deze sport beïnvloeden. Dit onderzoek heeft zich gefocust op de belevingen van vrouwelijke wedstrijdboksers. Om de betekenisconstructie ten aanzien van gender compleet in beeld te krijgen is het aan te bevelen om ook mannelijke wedstrijdboksers mee te nemen in het onderzoek. Een terechte vraag hierbij is in hoeverre de moeizame ontwikkelingen in het olympisch vrouwenboksen toegeschreven kunnen worden aan sekse.

Al moet de invloed van discoursen niet worden onderschat is dit zeker niet het enige wat mee speelt in de ontwikkeling van deze sport. De organisatie van de bokssport en het ontbreken van een bokscultuur in Nederland werden veelvuldig benoemd als factoren die van invloed zijn op de ontwikkeling van de sport. Tijdens het onderzoek zijn verschillende mensen gesproken over de organisatie maar ontbreken de inzichten van mensen werkzaam voor de Boksbond. Naast de relatie tussen maatschappelijke discoursen en gedrag is in dit onderzoek door middel van observatie en interviews ook de relatie tussen sociale structuren en gedrag meegenomen. Een casestudy waarin de dagelijkse werkelijkheid geobserveerd kan worden had mogelijk andere inzichten gegeven ten aanzien van sociale actie en *agency*.

Uit de resultaten is gebleken dat de strijd in belangen tussen verschillende actoren in de bokssport van negatieve invloed is op de ontwikkelingen van het olympisch vrouwenboksen. Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat er weinig aandacht is voor de overgang tussen breedtesport en topsport. Vervolgonderzoek naar de rol van de trainer in deze overstap is interessant tevens als meer onderzoek naar de relatie tussen belangen, organisatie en de ontwikkeling van het olympisch vrouwenboksen.

Literatuurlijst

- Azzarito, L. (2009). The panopticon of physical education: Pretty, active and ideally white. *Physical Education & Sport Pedagogy*, 14(1), (p. 19-39).
- Birrell, S. and Cole, L. (1994). *Women, Sport and Culture*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Bottenburg, M. (1994). *Verborgen competitie : over de uiteenlopende populariteit van sporten*.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek: Denken en doen*. Den Haag: Boom onderwijs.
- Bos, J. (2007). *Discoursanalyse: communicatie op de werkvloer*. Bussum: Coutinho
- Butler, J. (1993). *Bodies that matter*, New York: Routledge.
- Cassidy, T., Jones, R., Potrac, P. (2008). *Understanding Sports Coaching*: (p. 113-125).
- Cherryholmes, C.H. (1988). *Power and criticism: Poststructural investigations in education*. New York: Teachers College Press.
- Coates, S. (1999). *An ethnography on boxing: The role of the coach*. University of Plymouth.
- Connell, R.W. (2002). *Gender: Short Introductions*. Cambridge: Polity.
- Connell, R.W. (2005). *Change among the Gatekeepers: Men, Masculinities, and Gender Equality in the Global Arena*. (pp. 1801-1825).
- Connell, R.W. en Messerschmidt, W. (2005). *Hegemonic Masculinity: Rethinking the: Gender and Society*, Vol. 19, No. 6 (Dec., 2005), (pp. 829-859).
- Cove, L. en Young, M. (2007). *Coaching and athletic Career Investments: Using organisational theories to explore women's boxing*. *Annals of Leisure Research* Volume 10, Issue 3-4.
- Craanen, M. (2011). *Hier win ik goud*, *Algemeen Dagblad*, 20 oktober 2011.
- De Garis, L. (2000) *'Be a buddy to your buddy*, *Gender, Relations and Sport*, London: Sage.
- Deetz, S. (2000) *Describing Differences in Approaches to Organization Science: rethinking Burrell and Morgan and Their Legacy*.
- Dom, L. (2005). *Het nut van Giddens' structuratietheorie voor empirisch onderzoek in de sociale wetenschappen*.
- Driel, M. (2011). *Te slim om voor knock-out te gaan*, *De Volkskrant*, 15 oktober 2011
- Elling, A. en Claringbould, I. (2004) *In- en uitsluitingsmechanismen in de sport: wie kan, mag en wil er (niet) bijhoren*. In: *Kunnen, R. (2004) Sport in beweging. Transformatie, betekenis en kwaliteit*, 's Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut, p. 45-60.
- Elling, A., & Knoppers, A. (2005). *Sport, gender and ethnicity: Practises of symbolic inclusion/exclusion*. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(3), 257-268.
- Elling, A. (2004) *Bewegende beelden: sport, sekse en etniciteit*, p. 44-57.
- Elling, A. (2002) *'Ze zijn er (niet) voor gebouwd'* *In- en uitsluiting in de sport naar sekse en etniciteit*. Arko Sports Media.

- Foucault, M. (1980). Power/knowledge. New York: Pantheon Books.
- Gossen, L. (2011). De vrouwen meppen niet hard maar mooi, De Pers, 24 oktober 2011.
- Hargreaves, J. (1997). 'Introducing Images and Meanings' In body and society, vol. 3 (4). 33-39, London, Sage.
- Jarvie, G. (2006) Sport, Culture and Society: An Introduction. London: Routledge.
- Knoppers, A. (2006). Wat brengt sport teweeg?!. Jan Luiting Fonds, Zeist.
- Mayan, J. (2009). Essentials of Qualitative Inquiry. Left Coast Press, INC.
- Mennesson, C. (2000). 'Hard'women and 'soft' women: The Social Construction of Identities among Female Boxers. International reviews for the sociology of sport (pp. 21-33).
- Messner, M.A., Duncan, M.C. and Jensen, K. (1993) 'seperating the men from the girls: The gendered language of televised sports', gender and society, 7: 121-137.
- NOC*NSF (2010). Ledental rapportage.
- Oates, J. C. (1987). On boxing. New York: Bloomsbury.
- Posthumus, N. (2011). Vrouwenboksen is geen stoeien, Trouw, 2 februari 2011.
- Reed, M. (2003). The agency/structure dilemma in organization theory: open doors and brick walls. In: Tsoukas, H. & C. Knudsen (2003).
- SCP (2008). Rapportage sport 2008, www.scp.nl/dsresource?objectid=19710&type=org
- Sugden, J.(1996). Boxing and society: An international analysis. Manchester University Press.
- Verschuren, P. & Doorewaard,H. (2004). Het ontwerpen van een onderzoek (pp.113-146). Utrecht: Uitgeverij Lemma.
- Wagg ,S., Brick, C., Wheaton, B. & Caudwell, J.(2009). Key Concepts in Sports Studies. London: Sage.
- Weick, K.E. (1995). Sensemaking in Organizations. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Wacquant, L. (1995) 'The Pugilistic Point of View' , Theory & Society 24 (4).
- Woodward, K. (2008). Hanging out and hanging about: research in the sport of boxing. Ethnography 2008 (9).
- Woodward, K. (2004). Rumbles in the jungle: Boxing, racialization and the performance of masculinity. Journal of Leisure Studies(1), pp. 5-17.
- Woodward, K. (2007). Boxing, Masculinity and Identity, The 'i' of the tiger. Routledge.

Bronnenlijst

Internet

- 'Nederlandse Boks Bond. Categorieën' (24-01-2012) Geraadpleegt via <http://www.boksen.nl/Boksen/Wedstrijdboksen.aspx>
<http://www.boksen.nl/Boksbond/Klassensysteem.aspx>

- 'Geschiedenis vrouwenboksen' (04-06-2012) Geraadpleegt via <http://www.verbon.biz/damesboksen-geschiedenis.nl>
- 'olympisch vrouwenboksen' 2011-2012 Dutch National Newspapers: Dutch Local Newspapers:Major World Publications (08-02-2012) Geraadpleegt via lexisNexis.nl
- Tekening eerste pagina: Mijke van Griensven <Http://www.sumy.nl>

Tijdschrift- en krantenartikelen

- Butter, J. (2011). Samenwerken, dat zullen ze moeten. NRC Next, p. 13 Geraadpleegt op 20 oktober 2011
- Elshout, A. (2012). De beroemdste boksschool van de wereld. De Volkskrant, p. 19 Geraadpleegt op 4 april 2012-08-12
- Geest, L. (2012). De boksbond heeft zich niet aan de afspraken gehouden. De Volkskrant, p. 32 Geraadpleegt op 4 april 2012
- Ketelaar, T. (2012). Bezuinigen, maar niet op vrouwenboksen. NRC Handelsblad, p.3 Geraadpleegt op 1 augustus 2012
- Luijt, M. (2011). Misschien wel een beetje laat. NRC Next, p. 17 Geraadpleegt op 24 oktober 2011
- Wiersma, J. (2012). Boksen om af te vallen. Elsevier, 16: (p22-23) Geraadpleegt op 10 mei 2012

Video's

- 'Ek Vrouwenboksen voor het eerst in Nederland' (10 februari 2012). Geraadpleegt via <http://nos.nl/op3/video/305450-ek-vrouwenboksen-voor-het-eerst-in-nederland.html>
- 'Marichelle de Jong wint Nederlandse titel boksen' (25 mei 2012). Geraadpleegt via http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=FOH-uNoZCAA#!
- 'Nouchka Fontijn op ek boksen voor vrouwen' (10 april 2012). Geraadpleegt via http://www.youtube.com/watch?feature=player_embedded&v=FOH-uNoZCAA#!
- 'Zware start boksters op ek' (10 april 2012). Geraadpleegt via <http://nos.nl/video/304754-zware-start-bokssters-op-ek.html>
- 'Ierse favoriet bij Brits publiek' (8 augustus 2012). Geraadpleegt via <http://nos.nl/os2012/video/404658-ierse-favoriet-bij-brits-publiek.html>

Bijlage 1 Topiclijst interviews

Centrale vraag:

Hoe verhouden de betekenissen die vrouwelijke wedstrijdboxers en direct betrokkenen geven aan het olympisch vrouwenboksen zich tot de maatschappelijke discoursen over de sport en wat zijn de consequenties voor de toegankelijkheid van het olympisch vrouwenboksen?

Introductie: voorstellen, onderzoek toelichten

Topics: beleving, bokssport, gender, omgeving, organisatie, ontwikkeling

De beleving van de bokssport in competitieverband

- Welke sporten heb je gedaan?
- Wanneer ben je begonnen met boksen?
- Waarom ben je gaan boksen?
- Hoe vaak train je?
- Hoe ziet een training er uit?
- Wat is boksen voor een sport?
- Wanneer ben je een goede bokser? Wat moet je kunnen?
- Waar ben je goed in? Wat zou je graag nog willen leren?
- Waarom ben je competitie gaan boksen? En niet recreatief?
- Kan iedereen gaan competitie boksen? Wat moet je kunnen?
- Wat vind je leuk / niet leuk aan boksen?
- Wat is je droom? Doel?
- Wie is je voorbeeld? En waarom?

Kenmerken bokssport

- Is boksen veilig? Waarom?
- Is boksen agressief? Waarom?
- Is boksen gezond? Waarom?
- Is boksen een sport? Waarom?
- Wat is het verschil tussen prof en olympisch boksen?
- Kun je iets uitleggen over de puntentelling?

Gender (verhouding m/v)

- Wat is kenmerkend voor mannen die boksen?
- Wat is kenmerkend voor vrouwen die boksen?
- Zijn er overeenkomsten? Wat zijn de verschillen?
- Hoe zijn de regels voor vrouwen en hoe voor mannen?
- Wat vind je hiervan?

- Wat voor kleding draag je?
- Is boksen niet eigenlijk een mannensport?
- Waarom zouden vrouwen moeten gaan boksen?

Omgeving (imago/media)

- Wat vind je omgeving ervan dat je bokst? Vrienden familie
- Wat vind je er van als er in de media geschreven wordt dat boksen het dieptepunt is van emancipatie?
- Wat is het grootste misverstand over vrouwenboksen?
- Wie heeft jou geïnspireerd om te gaan boksen wie is je voorbeeld?

Organisatie (erkenning i.o.c)

- Wat vind je ervan dat het een olympische sport is geworden voor vrouwen?
- Waarom denk je dat het zo lang heeft geduurd?
- Waarom 100 jaar later dan de mannen?
- Wat voor invloed kan de erkenning hebben op deze sport?
- Wat voor invloed heeft de erkenning op jou persoonlijk? Wat als dit eerder was geweest was je dan anders gaan trainen?
- Wat doet de bond om het vrouwenboksen te stimuleren? Wat vind je hiervan?
- Wat is er voor nodig om de top te halen? Wat kan er verbeterd worden?

Toegankelijkheid

- Waarom is het recreatief boksen populairder dan het competitie boksen?
- Waarom zijn er weinig vrouwen actief op het hoogste niveau?
- Is dat in andere landen ook zo?
- Zou je het wedstrijdboksen kunnen stimuleren onder vrouwen, hoe zou je dit doen?
- Hoe kun je de sport toegankelijker maken? (individueel/organisatie)
- Kan iedereen gaan boksen?